

PERAKUAN

“Saya akui Kajian Kes yang bertajuk PELAKSANAAN PROJEK *RIVER OF LIFE*, GREATER KUALA LUMPUR / KLANG VALLEY : KAJIAN PERSEPSI MASYARAKAT SEKITAR MASJID JAMEK :adalah hasil kajian saya sendiri kecuali nukilan dan ringkasan yang tiap-taip satunya telah saya jelaskan sumbernya.”

TANDATANGAN :

NAMA PENULIS : ASNIRA BINTI MOHTAR

TARIKH : 1 APRIL 2013

PENGHARGAAN

Dengan menyebut nama Allah yang Maha Pemurah lagi Maha Penyanyang serta selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W, ahli-ahli keluarga serta para Sahabat baginda. Alhamdulillah, Syukur yang tidak terhingga saya panjatkan ke hadrat Allah SWT dengan izin dan limpah kurniaNya yang telah memberi keizinan kepada saya untuk menyelesaikan tugas yang diberikan ini dan yang telah memberikan ketabahan, kekuatan akal, fikiran serta kesihatan kepada saya dalam usaha untuk menyempurnakan kajian yang ditugaskan pada jangka masa yang telah ditetapkan walaupun terpaksa mengharungi pelbagai dugaan, cabaran serta diuji sehingga ke hujungnya.

Setinggi – tinggi penghargaan serta jutaan terima kasih saya ucapkan kepada Dewan Bandaraya Kuala Lumpur(DBKL) terutamanya kepada kakitangan Jabatan Perancangan Fizikal yang dipimpin oleh Puan Sarimah binti Abu Bakar yang telah banyak membantu kumpulan saya dalam usaha untuk mendapatkan maklumat yang diperlukan serta beberapa tunjuk ajar dalam keperluan untuk melaksanakan kaji selidik tersebut. Tindakan beliau sebagai pemudahcara amat membantu kami memberikan laporan yang sebaik mungkin memandangkan kajian yang dijalankan merupakan satu kajian yang belum dilaksanakan oleh pihak berkuasa tempatan. Diharap ia mampu membantu pihak DBKL untuk membuat penambahbaikan berdasarkan hasil dapatan yang kami persembahkan.

Kepada Umi dan Ibu Mertuaku yang tidak pernah berhenti mendoakan kejayaan anakmu dalam menghadapi cabaran hidup menuntut ilmu. Suamiku, Haji Wan Abdul Qahar bin Haji Wan Hussain yang sentiasa bersabar dan tabah sama-sama mengharungi dugaan kehidupan yang bersifat sementara ini. Kepada anakandaku, Wan Afham Wafiq, Wan Afham Wafie, Wan Damia Irdina dan Wan Afham Rifaie sebagai sumber inspirasi dan banyak masa telah diambil yang sepatutnya kita bersama. Jadikanlah usaha ini sebagai perintis ke arah kejayaan di masa hadapan.

Semoga kita semua dirahmati Allah dalam mencari keredhaanNya di muka bumi ini. Insya Allah.

KANDUNGAN

PERAKUAN	i
PENGHARGAAN	ii
KANDUNGAN.....	iii
ABSTRAK	vii
SENARAI RAJAH	viii
SENARAI JADUAL	ix
SENARAI SINGKATAN.....	x
SENARAI LAMPIRAN	xi
BAB SATU : PENGENALAN.....	1
1.1 LATAR BELAKANG	1
1.2 PERNYATAAN MASALAH.....	4
1.3 MATLAMAT DAN OBJEKTIF KAJIAN	6
1.3.1 MATLAMAT KAJIAN	6
1.3.2 OKJEKTIF KAJIAN.....	6
1.4 SKOP KAJIAN.....	7
1.5 KEPENTINGAN KAJIAN	8
1.6 METODOLOGI KAJIAN	9
1.6.1 Pengenalan.....	9

1.6.2	Metodologi dan Metod kajian	10
1.6.3	Kaedah Pengumpulan Data	11
1.6.4	Teknik Pensampelan	12
1.6.5	Instrumen Kajian	12
1.6.6	Proses Pengumpulan Data	13
1.6.7	Kaedah Analisis Data	14
1.7	SUSUNATUR BAB	14
BAB DUA : SOROTAN LITERATUR		15
2.1	Pengenalan	15
2.2	Sumber Literatur	16
2.2.1	Surat khabar dan majalah	16
2.2.2	Internet	17
2.2.3	Dokumen Kerajaan	19
2.2.4	Kertas Kajian.....	20
2.2.5	Artikel Jurnal.....	23
BAB TIGA : KAJIAN KES.....		25
3.1	Pengenalan	25
3.2	Latar Belakang	25
3.3	Tahap Pembangunan Projek.....	27

3.3.1	Pembersihan (<i>River Cleaning</i>)	28
3.3.2	Pengindahan Sungai (<i>River Beautification</i>)	29
3.3.3	Pembangunan Tanah (Land Development)	30
3.3.4	Objektif ROL.....	30
3.4	LATAR BELAKANG ISU	31
3.4.1	Matlamat dan objektif kajian:.....	33
3.4.2	Objektif khusus kajian:	33
3.4.3	Responden dan Limitasi Kajian	34
3.5	RUMUSAN	34
BAB EMPAT : ANALISA KAJIAN		35
4.1	Pengenalan.....	35
4.2	Demografi Responden.....	36
4.2.1	Jantina	36
4.2.2	Umur	37
4.2.3	Pekerjaan	38
4.2.4	Lokasi Kediaman.....	39
4.3	Analisa dan Perbincangan Dapatan.....	40
4.4	RUMUSAN	55
BAB LIMA : KESIMPULAN DAN CADANGAN		56

5.1	PENGENALAN	56
5.2	PENCAPAIAN MATLAMAT	56
5.3	CADANGAN PENAMBAHBAIKAN	57
5.4	LIMITASI KAJIAN	58
5.5	CADANGAN UNTUK KAJIAN LANJUTAN	60
5.6	KESIMPULAN	60
 RUJUKAN		 61

ABSTRAK

Kajian ini merupakan kajian yang dijalankan bagi mendapatkan persepsi masyarakat umum berkenaan Program “*River Of Life*” dibawah projek *Greater KL* yang dijalankan di Sekitar kawasan Masjid Jamek, Kuala Lumpur. Program ini telah diperkenalkan pada tahun 2011 di bawah Program Transformasi Ekonomi (ETP) dan melibatkan beberapa fasa pembangunan sehingga ianya dijangka siap pada tahun 2020. Kajian ini bakal memberi gambaran awal berkenaan persepsi masyarakat berkenaan kewujudan program ini dan pandangan mereka samada projek ini mampu untuk mencapai objektifnya atau tidak. Hasil pembangunan ROL ini akan menjadikan kualiti air Sungai Klang meningkat daripada kelas 3-5 menjadi kelas II b yang selamat untuk rekreasi dan seterusnya dapat meningkatkan nilai ekonomi dan menarik lebih banyak pelaburan masuk ke Kuala Lumpur. Mengikut Draf Teknikal yang dikemukakan oleh AECOM, strategi pembersihan sungai melibatkan sepanjang 101.1 km manakala pembangunan semula Sungai Klang dan Gombak ini melibatkan 10.7 km sungai di mana fasa pertama pengindahan dilaksanakan di Presint 7 (Chinatown, Masjid Jamek).

SENARAI RAJAH

Rajah 1	:	Penentuan Pembolehubah	m/s 11
Rajah 3.1	:	Komponen <i>River of Life</i> (ROL)	m/s 25
Rajah 3.2	:	Pembahagian Presint untuk <i>River Beautification</i> Precint 7 adalah di sekitar Masjid Jamek, KL	m/s 27
Rajah 3.3	:	Jawatankuasa ROL	m/s 28
Rajah 3.4	:	Gambaran perspektif projek ROL	m/s 30
Rajah 4.1	:	Responden mengikut Jantina	m/s 36
Rajah 4.2	:	Responden mengikut Umur	m/s 37
Rajah 4.3	:	Responden mengikut Sektor Pekerjaan	m/s 38
Rajah 4.4	:	Responden mengikut Lokasi Kediaman	m/s 39
Rajah 4.5	:	Tahap Kesedaran terhadap Pelaksanaan ROL	m/s 40
Rajah 4.6	:	Sumber Kesedaran terhadap pelaksanaan ROL	m/s 42

SENARAI JADUAL

Jadual 4.1	:	Statistik Responden	m/s 35
Jadual 4.2	:	Responden Mengikut Jantina	m/s 36
Jadual 4.3	:	Responden Mengikut Umur	m/s 37
Jadual 4.4	:	Responden Mengikut Sektor Pekerjaan	m/s 38
Jadual 4.5	:	Responden Mengikut Lokasi Kediaman	m/s 39
Jadual 4.6	:	Tahap Kesedaran Responden	m/s 40
Jadual 4.7	:	Sumber Kesedaran terhadap pelaksanaan ROL	m/s 42
Jadual 4.8	:	Impak Alam Sekitar	m/s 44
Jadual 4.9	:	Statistik Kebolehpercayaan Impak Alam Sekitar	m/s 44
Jadual 4.10	:	Impak Ekonomi	m/s 45
Jadual 4.11	:	Statistik Kebolehpercayaan Impak Ekonomi	m/s 46
Jadual 4.12	:	Impak Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah	m/s 47
Jadual 4.13	:	Statistik Kebolehpercayaan Impak Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah	m/s 47
Jadual 4.14	:	Impak Kehidupan Sosial Masyarakat	m/s 48
Jadual 4.15	:	Statistik Kebolehpercayaan Impak Kehidupan Sosial Masyarakat	m/s 49
Jadual 4.16	:	Keutamaan Pelaksanaan ROL	m/s 50
Jadual 4.17	:	Keutamaan Persekitaran bersih,cantik & menawan	m/s 51
Jadual 4.18	:	Keutamaan Peningkatan Ekonomi	m/s 52
Jadual 4.19	:	Keutamaan Kemudahan Infrastruktur, Kemudahan Awam & Riadah	m/s 53
Jadual 4.20	:	Keutamaan Kehidupan Sosial Masyarakat	m/s 54

SENARAI SINGKATAN

ROL	-	RIVER OF LIFE
GKL/KV	-	GREATER KUALA LUMPUR / KLANG VALLEY
DBKL	-	DEWAN BANDARAYA KUALA LUMPUR
DPA	-	DIPLOMA PENGURUSAN AWAM
UDPA	-	UNIT DIPLOMA PENGURUSAN AWAM
MPS	-	MAJLIS PERBANDARAN SELAYANG
MPAJ	-	MAJLIS PERBANDARAN AMPANG JAYA
ETP	-	PROGRAM TRANSFORMASI EKONOMI
NKEA	-	BIDANG EKONOMI UTAMA NEGARA
GNI	-	PENDAPATAN KASAR NEGARA
JPS	-	JABATAN PENGAIRAN & SALIRAN
KP	-	KETUA PENGARAH
NGO	-	BADAN BUKAN KERAJAAN
BOD	-	KEPERLUAN OKSIGEN BIOKIMIA
NH ₃ N	-	NITROGEN AMMONIA
SS	-	PEPEJAL TERAMPAI
MBMBB	-	MAJLIS BANDARAYA MELAKA BANDARAYA BERSEJARAH

SENARAI LAMPIRAN

- LAMPIRAN 1 - BORANG SOAL SELIDIK
- LAMPIRAN 2 - SLAID PEMBENTANGAN
- LAMPIRAN 3 - GAMBAR-GAMBAR DI KAWASAN PELAKSANAAN ROL

BAB SATU : PENGENALAN

1.1 LATAR BELAKANG

Peserta Kursus Diploma Pengurusan Awam (DPA) Bil. 2/2012 telah diwajibkan melengkapkan Modul Kajian Lapangan sebagai salah satu syarat lulus Kursus DPA. Modul Kajian Lapangan telah dilaksanakan selama sepuluh hari bermula 18 Mac 2013 hingga 31 Mac 2013 di sekitar Kuala Lumpur dan Putrajaya. Seramai 436 orang peserta Kursus DPA telah ditempatkan di Perbadanan Putrajaya dan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur mengikut tajuk yang diberi.

Selama sepuluh hari menjalani Modul Kajian Lapangan, para peserta kursus DPA dikehendaki berada di Institusi yang telah ditetapkan bagi mendapatkan maklumat dan bahan kajian serta membuat kajian terus kepada tempat yang telah diberi fokus. Situasi ini telah membuka peluang kepada para peserta Kursus DPA untuk memahami senario dan masalah yang dihadapi oleh penduduk bandar di sekitar Kuala Lumpur dan Putrajaya selain memahami serta merasai kehidupan seharian mereka.

Tujuan utama Modul Kajian Lapangan adalah untuk menyediakan satu kertas kajian lapangan di penempatan masing-masing. Tajuk kajian telah ditetapkan oleh Unit Diploma Pengurusan Awam (UDPA) iaitu Pelaksanaan Projek '*River of Life Greater Kuala Lumpur/ Klang Valley (ROL GKL/KV)*'. Bagi tujuan kajian, para peserta Kursus DPA dikehendaki mengumpulkan seberapa banyak maklumat menggunakan pelbagai kaedah dan sumber mengikut kreativiti masing-masing. Setelah dibuat pemerhatian dan kajian, tajuk Pelaksanaan Projek '*River of Life Greater KL/ KV : Kajian Persepsi Masyarakat Sekitar Masjid Jamek di Presint 7, Kuala Lumpur*' telah dipilih. Tiada kajian seumpamanya dilaksanakan sebelum ini.

Objektif Modul Kajian Lapangan adalah seperti berikut :

- i. Supaya peserta Kursus DPA dapat mengenal pasti bentuk penyelidikan secara berkesan melalui dapatan kajian yang tepat;
- ii. Supaya peserta Kursus DPA mengenal pasti maklumat yang objektif dan saintifik dalam penyelidikan dan pengurusan;
- iii. Supaya peserta Kursus DPA dapat menyenaraikan amalan perancangan pembangunan negara di peringkat akar umbi; dan
- iv. Supaya peserta Kursus DPA dapat mengenali nilai murni dan sikap profesionalisme yang lahir daripada semangat kerja berpasukan dalam pelaksanaan tugas yang diberi, kemahiran berdiplomasi dan jaringan perhubungan yang terbina dengan masyarakat setempat.

Projek ROL atau sungai nadi kehidupan ini adalah satu projek dibawah ETP yang mana ianya adalah salah satu daripada inisiatif Projek GKL. Pelaksanaan projek ini adalah selama lebih dari 10 tahun sehingga 2020, yang melibatkan 3 komponen berbeza merangkumi kerjasama banyak pihak. Tujuan utama projek ini adalah bertujuan untuk menjadikan Sungai Klang yang menjadi sungai yang menarik dan *liveable* dengan nilai ekonomi yang tinggi. Projek ini terbahagi kepada tiga komponen iaitu pembersihan, pengindahan dan pembangunan sungai. Pembersihan sungai akan dijalankan di sepanjang bahagian 101.1 km di sepanjang Lembangan Sungai Klang, meliputi kawasan-kawasan perbandaran Majlis Perbandaran Selayang (MPS), Majlis Perbandaran Ampang Jaya (MPAJ) dan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL). Matlamatnya adalah untuk menjadikan kualiti air sungai dari dalam Kelas III–V kualiti air (tidak sesuai untuk hubungan kulit) kepada kelas IIb (sesuai untuk kegunaan riadah) menjelang tahun 2020.

Untuk meningkatkan ekonomi kawasan sekitar Masjid Jamek, kerja-kerja *masterplanning* dan pengindahan akan dijalankan di sepanjang bahagian 10.7 km di koridor Sungai Klang dan Gombak. Tempat tarikan pelancong di kawasan

tersebut termasuk Dataran Merdeka, Bangunan Sultan Abdul Samad dan Masjid Jamek. Kerja-kerja *masterplanning* dan pengindahan akan merangsang pelaburan ekonomi ke kawasan sekitar koridor sungai. Ia juga didapati dapat menjadi pemangkin pembangunan di sepanjang koridor kerana potensi tanah kerajaan akan dikenal pasti dan diberitahu kepada pemaju swasta melalui proses bida saingan. Projek ROL ini akan mempunyai rangkaian laluan pejalan kaki sambil mengekalkan tapak warisan agar rakyat mampu untuk berjalan kaki dan berbasikal di sepanjang sungai. Ciri-ciri mesra alam akan disertakan juga dengan landskap. Projek ini juga akan melibatkan tebatan banjir dengan mendalamkan sungai tersebut.

Fasa pertama projek ROL di Presint 7 berhampiran Masjid Jamek akan bermula pada separuh kedua tahun ini. Projek ini akan menjadi penanda aras utama dan akan melibatkan kerjasama orang awam. Ia tidak akan berjaya jika rakyat tidak mengubah sikap mereka dalam memelihara dan mengekalkan sungai-sungai yang bersih. DBKL mengumpul kira-kira 20 tan sampah setiap hari dari sungai di Kuala Lumpur, dan ini menyebabkan kebimbangan dalam pelaksanaan ROL. Projek ini adalah sebahagian dari GKL/KV negara utama ekonomi kawasan di bawah ETP. Pengindahan akan dijalankan di 11 precinct sepanjang 10.7km Sungai Klang dan Gombak. Ia bertujuan untuk membangunkan kawasan rekreasi awam, tempat-tempat pelancongan dan kedai runcit. AECOM adalah pihak kontraktor yang telah dilantik oleh DBKL bagimereka bentuk dan melaksanakan pelan induk di Presint 7 selepas memenangi pertandingan rekabentuk yang diadakan pada 12 April hingga 15 Jun tahun lalu. AECOM mempunyai banyak rekod yang baik dalam melaksanakan projek pengindahan sungai termasuk tasik Jinji di Suzhou, China, Sungai Hudson di New York, Amerika Syarikat, dan di Kubu Bonifacio di Manila.

Terdapat pendapat menyatakan bahawa penduduk bandar tidak mempunyai pemahaman untuk memelihara sungai dan oleh itu dilihat menjadikan sungai sebagai tempat membuang sampah. Restoran dan

pengusaha kilang juga cenderung menyalurkan bahan buangan mereka ke sungai. Sambutan malam tahun baru adalah petunjuk yang jelas tentang berapa banyak sampah dibuang oleh orang ramai yang mana telah membazirkan banyak peruntukan bagi proses pemulihan. Justeru, di bawah ETP ini, sejumlah RM4billion telah diperuntukkan untuk pelaksanaan projek ini. Sebanyak RM3billion diperuntukan untuk pembersihan manakala selebihnya adalah untuk pengindahan. Semua tanah di sepanjang sungai telah dibekukan oleh semua Kementerian dan pemaju dari sebarang pembangunan.

Selain itu, DBKL juga akan melaksanakan penguatkuasaan yang lebih baik untuk menjaga sungai yang bersih. Sikap warga kota seharusnya menunjukkan mentaliti kelas pertama selari dengan pembangunan infrastruktur yang dimegahi. Pembersihan sungai ini akan dijalankan di sepanjang bahagian 101.1km lembangan Sungai Kelang untuk meningkatkan kualiti air bagi tujuan rekreasi dan sukan.

1.2 PERNYATAAN MASALAH

Kajian ini akan melihat kepada kepentingan infrastruktur fizikal terutamanya sungai dan persekitarannya sebagai alat bagi membangunkan Bandaraya Kuala Lumpur dengan mengambil beberapa contoh sebagai panduan dalam kajian ini. Projek Kerajaan seharusnya mendapat perhatian rakyat dan rakyat perlu kesedaran terhadap projek yang dilaksanakan kerana mereka adalah sebahagian daripada *shareholder* kerajaan. Oleh yang demikian, penekanan kepada aspek penyampaian perkhidmatan kerajaan yang berkesan telah menarik perhatian negara sejak tahun 2003. Antara strategi yang berkaitan adalah strategi yang keempat iaitu meningkatkan keberkesanan sistem penyampaian dasar kerajaan. Hal ini kerana Kerajaan telah membelanjakan berjuta-juta ringgit bagi menyediakan pelbagai kemudahan asas di dalam dan kawasan luar bandar bagi meningkatkan taraf hidup rakyat di dalam negara.

Namun begitu, menurut Kajian Ma Nyuk Chaw pada tahun 2006 mengenai sungai di Lembah Klang dan Gombak menyatakan bahawa keadaan sungai adalah teruk dan sistem penyelenggaraannya juga tidak berkesan. Kajian tersebut menunjukkan terdapat penurunan kualiti air sungai kerana pertambahan sarap sarap dan bahan buangan ke dalam sungai.

Ekoran daripada pencemaran semakin teruk yang berlaku di sungai tersebut, didapati bahawa terdapat banyak rungutan berhubung kualiti air, banjir kilat yang disebabkan oleh sungai tersumbat dengan sampah sarap, bau dari sungai yang tidak menyenangkan dan persekitaran yang menjijikan pandangan mata. Berdasarkan maklumbalas tersebut, Kerajaan telah mengambil inisiatif untuk menghidupkan kembali nadi warga kota dengan memulihara Sungai Klang dan Gombak dengan melaksanakan Projek ROL dengan peruntukan yang sangat besar.

Menurut Laporan Pengurusan Bersepadu Sungai Klang Tahun 2009, beberapa cadangan dalam meningkat kualiti Sungai Klang termasuklah memperindahkan tebing sungai dengan perancangan lanskap, memastikan penghidupan flora dan fauna terus hidup mengikut ekosistem, memastikan air sungai terus mengalir tanpa sekatan dan buangan sampah sarap, dan mengintegrasikan pembangunan dengan alam sekitar. Akan tetapi, cadangan ini masih tidak lagi dilaksanakan memandangkan kekurangan peruntukan dan juga kekangan-kekangan lain.

Menurut Kajian Kualiti Sungai Selangor oleh Jabatan Pengairan dan Saliran tahun 2010, Sungai Klang dikategorikan sebagai sederhana tercemar di mana pencemaran adalah disebabkan pepejal terampai (SS) dan Ammoniakal Nitrogen ($\text{NH}_3\text{-N}$). Pencemaran pepejal terampai (SS) biasanya berpunca dari aktiviti kerja tanah dan sampah sarap manakala Ammoniakal Nitrogen ($\text{NH}_3\text{-N}$) adalah daripada pelepasan air kumbahan tanpa rawatan atau separa terawat dan kegiatan pertanian. Paras kepekatan pepejal terampai Sungai Klang tahun

2010 adalah 124 mg/l dan masih jauh untuk mencecah paras maximum bagi kualiti sungai kelas IIB iaitu di bawah 50 mg/l manakala bagi Ammoniakal Nitrogen bagi Sungai Klang adalah 3.9 mg/l di mana paras maximum bagi sungai kelas II adalah hanya 0.4 mg/l sahaja.

Secara ringkasnya, mengikut kajian dan tinjauan yang telah dibuat, sejak daripada tahun 2008, prestasi kualiti Sungai Klang adalah kurang memuaskan walaupun terdapat peruntukan bagi menyelenggara sungai telah diberikan, namun masih terdapat aduan dan isu-isu ketidakpuasan hati terhadap kualiti Sungai Klang oleh warga kota. Demi memahami lebih mendalam berkenaan ekspektasi dan pandangan rakyat terhadap pelaksanaan projek ROL ini, maka kajian Terhadap Persepsi Umum Terhadap Pelaksanaan Projek ROL di Presint 7 dijalankan bagi memberi input kepada pelaksanaan projek ini yang merupakan salah satu sasaran dalam ETP di bawah inisiatif GKL'.

1.3 MATLAMAT DAN OBJEKTIF KAJIAN

1.3.1 MATLAMAT KAJIAN

Kertas kajian ini akan menerangkan tentang persepsi umum mengenai pelaksanaan projek ROL yang akan dibangunkan oleh DBKL dan juga agensi-agensi berkaitan secara berfasa. Projek ini akan mengubah lanskap di persekitaran Sungai Klang terutamanya di tengah Ibukota. Kajian ini juga akan menerangkan usaha-usaha yang dilaksanakan oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur dalam memastikan pelaksanaan ROL di kawasan kajian kes melalui objektif-objektif yang akan dicapai seperti yang dinyatakan di dalam 1.3.2.

1.3.2 OKJEKTIF KAJIAN

Matlamat kajian ini akan dapat dicapai melalui objektif-objektif yang berikut:

- 1) Memahami faktor-faktor yang dapat meningkatkan kualiti air sungai serta persekitaran sungai di Malaysia melalui sorotan literatur;
- 2) Memahami usaha-usaha Kerajaan dalam menambahbaik infrastruktur dan pembangunan di Sungai di Kuala Lumpur melalui Pelan 'The Greater KL' di bawah inisiatif Program Transformasi Ekonomi melalui kajian kes; dan
- 3) Mengenalpasti pendapat warga Ibukota mengenai pelaksanaan projek *The River of Life* ini melalui kajian persepsi umum secara soal selidik.

1.4 SKOP KAJIAN

Peruntukan pembangunan bagi kemudahan awam, infrastruktur dan fasiliti sentiasa diberikan penekanan terutamanya dalam memajukan sesuatu tempat yang tersebut. Tidak terkecuali dalam pembangunan sungai setempat yang mempunyai banyak fungsi. Sehubungan itu, sebuah kajian mengenai projek ROL dijalankan dan kawasan penduduk/fokus yang terlibat adalah di Presint 7 iaitu sekitar kawasan Masjid Jamek yang meliputi aspek-aspek berikut iaitu:

- a) Mengkaji dasar-dasar dan sistem pelaksanaan pembangunan di peringkat Kuala Lumpur yang khusus kepada pembangunan dan infrastruktur sungai;
- b) Mengenalpasti pihak yang memainkan peranan utama dari segi penyampaian perkhidmatan di dalam pembangunan dan pelaksanaan infrastruktur sungai di peringkat Kuala Lumpur;

- c) Mengkaji draf awal pelaksanaan ROL melalui pelan kajian serta aspek teknikal yang telah disahkan oleh Jabatan Perancangan Fizikal, DBKL;
- d) Mengambil kawasan kajian kes dari perspektif penduduk tempatan dan responden yang meliputi sistem jajaran sungai di Presint 7 iaitu sekitar Masjid Jamek; dan
- e) Mengkaji tinjauan persepsi masyarakat umum terhadap perancangan dan pelaksanaan projek ROL melalui metodologi yang telah dikenalpasti.

Dalam kajian ini, perincian limitasi kajian terhadap projek ROL telah dibuat dan merangkumi pelbagai aspek dan lokasi kajian memandangkan skop pelaksanaan projek ini mempunyai ruang lingkup pengkajian yang amat meluas. Sehubungan itu, kajian ini telah melihat kepada skop yang lebih mendalam dan dihadkan kepada beberapa aspek seperti berikut:

- a) Melibatkan hanya elemen pengindahan sungai di bawah rangka pelan pelaksanaan ROL iaitu terletak di Fasa 2 selepas elemen pembersihan sungai;
- b) Sungai Klang serta Sungai Gombak; dan
- c) Presint 7 iaitu sekitar kawasan Masjid Jamek, Kuala Lumpur.

1.5 KEPENTINGAN KAJIAN

Kajian ini merupakan tinjauan kepada persepsi masyarakat umum terhadap pelaksanaan projek ROL yang dikendalikan oleh DBKL. Hasil dapatan

daripada kajian ini diharapkan dapat menjelaskan tentang pandangan orang ramai yang akan menjadi pengukur tahap kepuasan mereka terhadap kualiti sungai serta harapan mereka terhadap perubahan yang bakal dilaksanakan kepada pihak yang berkenaan.

Hasil daripada kajian ini diharapkan dapat membantu agensi kerajaan khasnya DBKL dalam menambahbaik dan meningkatkan kualiti sistem penyampaian perkhidmatan kerajaan terutamanya dalam fungsinya yang menyediakan kemudahan infrastruktur sungai di kawasan tanggungjawab.

Kajian yang dijalankan ini penting dalam menjalankan penyelidikan fizikal yang lebih tertumpu pada sistem penambahbaikan sesuatu agensi kerajaan agar dapat menyediakan perkhidmatan yang terbaik kepada rakyat sekaligus membantu penjawat awam dalam menambahbaik dan meningkatkan sistem penyampaian perkhidmatan kerajaan.

Penekanan terhadap kemudahan rangkaian jajaran sungai di Kuala Lumpur amat penting bagi kesejahteraan rakyat terutamanya dalam meningkatkan kualiti hidup penduduk setempat dengan mewujudkan persekitaran persaingan yang mapan.

Dua belas Bidang Ekonomi Utama Negara (NKEA) menjadi teras ETP. NKEA ditakrifkan sebagai pemacu kegiatan ekonomi yang berpotensi memberi sumbangan secara langsung yang penting kepada pertumbuhan ekonomi Malaysia, dengan nilai yang boleh diukur.

1.6 METODOLOGI KAJIAN

1.6.1 Pengenalan

Metodologi kajian yang tepat dan betul adalah penting bagi memastikan kesahihan data yang diperolehi dan memberikan impak terhadap kualiti kajian.

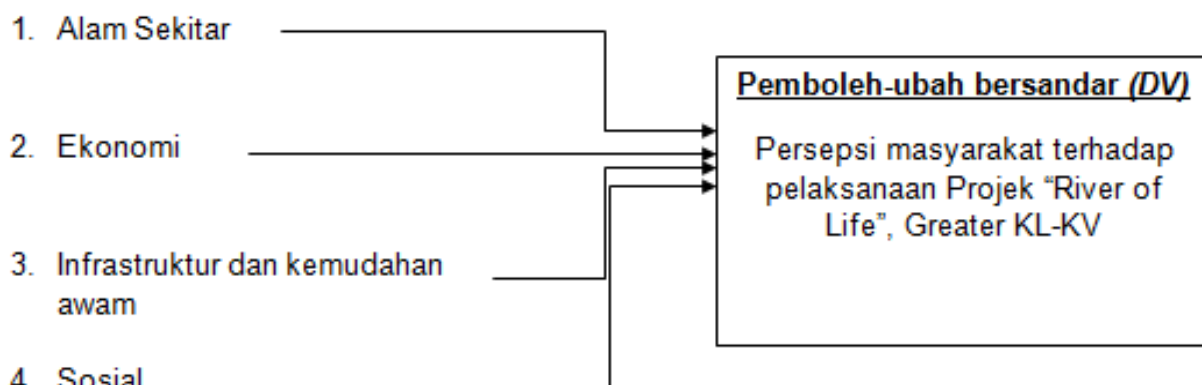
Pelbagai metodologi telah digunakan bagi mendapatkan maklumat yang diperlukan dalam menjayakan kajian ini. Maklumat-maklumat yang diperolehi dibahagi kepada dua kategori iaitu sumber primer dan sumber sekunder. Metodologi kajian ini adalah berdasarkan kepada tiga kaedah utama iaitu:

- a) Tinjauan teks penulisan dan kajian literatur yang lepas mengenai faktor-faktor yang menyumbang kepada kepuasan pengguna terhadap persekitaran sungai serta elemen-elemen sungai yang berkaitan;
- b) Kajian secara soal selidik berstruktur kepada orang awam di sekitar kawasan Masjid Jamek dengan mengedarkan sebanyak 100 set soal selidik kepada kumpulan sasaran; dan
- c) Kajian melalui pemerhatian langsung di Tapak Pelaksanaan Projek ROL sekitar Presint 7.
- d) Kajian melalui temubual secara rambang dan tidak berstruktur berkenaan tahap kepuasan terhadap sungai di Kuala Lumpur.

1.6.2 Metodologi dan Metod kajian

Pendekatan yang digunakan dalam kajian ini ialah kajian berbentuk kualitatif dan kuantitatif yang menggunakan kaedah kajian kes.

Pemboleh-ubah tak bersandar (IV)

Rajah 1: Penentuan Pemboleh ubah

1.6.3 Kaedah Pengumpulan Data

Dalam kajian kualitatif ini, kaedah pengumpulan data yang digunakan boleh dibahagikan mengikut jenis maklumat yang diperolehi iaitu data primer dan data sekunder. Data primer merupakan data-data yang dikumpulkan dan disusun khusus untuk kegunaan kajian penyelidikan. Manakala data sekunder pula merupakan data-data yang telah diproses kepada bentuk laporan dan telah dikumpul untuk kajian penyelidikan yang lain.

Kaedah soal selidik telah digunakan dalam memperoleh data primer. Kesemua proses soal selidik telah dibuat secara rawak di pelbagai tempat sekitar Masjid Jamek dengan jurang masa yang berasingan. Dengan cara ini penyelidik boleh mendapatkan jawapan secara kolektif daripada responden dan sebarang kekeliruan daripada soalan-soalan yang dikemukakan dapat diperjelaskan, di samping mengelakkan pengaruh luar terhadap jawapan yang diberikan oleh responden.

Data-data sekunder telah diperolehi melalui tinjauan dan kajian teoritikal menerusi bacaan buku-buku berkaitan, keratan akhbar, majalah,

laporan-laporan, dasar-dasar, pekeliling-pekeliling dan akta-akta yang berkaitan, kertas-kertas pembentangan seminar, tesis dan statistik serta data dari pelbagai sumber.

1.6.4 Teknik Pensampelan

Teknik persampelan yang digunakan adalah "*maximum variation sampling*". Melalui teknik ini, responden yang dipilih diberikan tapisan kasar mengikut jantina, umur, pekerjaan, agama, tempat tinggal supaya terdapat jurang perbezaan yang luas dari segi latar belakang, pengalaman dan kepercayaan yang di kalangan mereka.

1.6.5 Instrumen Kajian

Instrumen kajian yang digunakan adalah merupakan set borang soal selidik. Soalan-soalan berjadual telah disediakan sebelum soal selidik dijalankan.

Kajian ini menggunakan data primer daripada borang soal-selidik responden yang terdiri daripada masyarakat sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur yang berada di Precint 7. Kajian ini hanya bertumpu kepada masyarakat setempat yang menetap, bekerja ataupun menjalankan perniagaan di sekitar Masjid Jamek. Kajian ini hanya melibatkan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur sebagai responden dan ia merupakan satu kajian rintis bagi keseluruhannya di Malaysia. Pelaksanaan Projek *ROL GKL/KV* merupakan salah satu projek pembangunan yang dirancang dibawah inisiatif Program Transformasi Ekonomi(ETP). Sebanyak 100 borang kaji selidik telah diedarkan dan dikumpul oleh kajian ini. Kawasan sampel kajian yang dikaji adalah sekitar Masjid Jamek. Borang soal-selidik ini turut menerima pandangan responden yang begitu berminat melihat pelaksanaan projek ini mendapat pulangan seperti yang dikehendaki.

Hipotesis kajian ini menjangkakan majority responden tidak menyedari tentang kewujudan projek pembangunan *ROL GKL/KV* dan tidak dapat memberi persepsi yang dikehendaki terhadap pelaksanaannya bagi setiap pembolehubah ekonomi, sosial, infrastruktur dan keselamatan. Kajian ini juga menjangkakan responden bersetuju sepenuhnya tanpa ada perbezaan yang signifikan tahap persetujuan antara kumpulan ini (hipotesis nol- H_0). Ini juga dapat dilakukan dengan ujian ANOVA melihat perbezaan min antara kumpulan responden. Jika nilai $p < 0.05$, maka boleh ditolak hipotesis nol (H_0) dan menerima hipotesis alternative (H_a) bahawa wujud perbezaan yang signifikan antara responden ini.

1.6.6 Proses Pengumpulan Data

Dalam menjalankan kajian ini teknik-teknik pengumpulan data yang digunakan adalah seperti berikut:

a) Lawatan Tapak

Semasa membuat kajian, pengkaji telah membuat lawatan ke tempat kawasan yang akan dibangunkan iaitu di sekitar kawasan Masjid Jamek dan membuat tinjauan terus ke atas jaringan Sungai Klang sehingga ke pertemuan Sungai Klang dan Sungai Gombak dimana cadangan memperindah sungai di Presint 7 akan dilaksanakan.

b) Penggunaan Orang Pengantara Formal dan Tidak Formal

Pengkaji juga telah menggunakan orang penantara formal dan tidak formal untuk mendapatkan data dan maklumat yang diperlukan. Pengantara formal seperti Pegawai DBKL yang bertanggungjawab ke

atas projek ini, manakala orang penantara tidak formal seperti peniaga sekitar Masjid Jamek.

1.6.7 Kaedah Analisis Data

Semasa menganalisa data kaedah *sorting* dan *ranking* telah digunakan. Maklumat yang diperoleh dibahagikan mengikut kategori dan keutamaan masing-masing.

1.7 SUSUNATUR BAB

Berikut merupakan susunatur bab yang terdapat dalam kertas kajian ini:

- 1) Bab Satu: Pengenalan
- 2) Bab Dua: Sorotan Literatur
- 3) Bab Tiga: Kajian Kes
- 4) Bab Empat: Analisa kajian
- 5) Bab Lima: Kesimpulan dan Cadangan

Bab satu menerangkan mengenai pengenalan modul Kajian Lapangan yang telah dijalankan selama 5 hari di bandar yang terpilih serta penempatan kajian dijalankan.

Bab dua iaitu sorotan literatur merupakan himpunan serta kupasan tajuk yang dikaji berdasarkan kajian – kajian lepas secara terperinci. Ia member gambaran kajian tersebut di mata para pengkaji yang lepas yang digambarkan melalui kajian yang telah dijalankan.

Bab tiga menceritakan mengenai isu atau latar belakang tajuk yang dikaji secara mendalam dan asal usul permasalahan yang dikaji. Faktor – faktor yang terlibat serta kesan yang menyebabkan masalah tersebut timbul.

Bab empat merupakan analisa dapatan atau hasil kajian yang dibuat oleh kumpulan tiga puluh empat (34) berdasarkan metodologi penyelidikan yang telah ditetapkan. Hasil dapatan tersebut diterangkan berdasarkan graf serta jumlah pengiraan yang diperolehi daripada borang soal selidik yang telah diedarkan kepada masyarakat setempat di sekitar Masjid Jamek(Precint 7).

Bab lima merupakan ruangan cadangan dan penambahbaikan yang diperolehi dan yang dapat dilakukan berdasarkan hasil dapatan borang soal selidik. Cadangan penambahbaikan tersebut dijangka dapat membantu pihak berkuasa Dewan Bandaraya Kuala Lumpur ataupun pihak Kerajaan untuk melaksanakan projek pembangunan negara dengan lebih baik. Hal ini sekaligus akan meningkatkan lagi tahap kepuasan pelanggan.

BAB DUA : SOROTAN LITERATUR

2.1 PENGENALAN

ROL merupakan salah satu projek di bawah *GKL/KV* yang berada dalam salah satu daripada 12 Bidang Ekonomi Utama Negara (NKEA). ETP telah

dilancarkan oleh YAB Perdana Menteri pada 25 Oktober 2010. Ia merupakan strategi Kerajaan untuk mencapai wawasan 2020. Begitu juga dengan projek ROL pelaksanaannya bermula pada tahun 2011 dan dijangka siap sepenuhnya menjelang tahun 2020. Melihat keadaan sungai-sungai di Malaysia amnya dan Sungai Klang khususnya, bukan mudah untuk menjadikan sungai tersebut sebagai kawasan tarikan pelancong. Pelbagai usaha yang perlu dilakukan oleh semua pihak bagi memastikan pelaksanaan ROL ini berjalan lancar seterusnya mencapai objektif yang telah ditetapkan.

2.2 SUMBER LITERATUR

2.2.1 Surat khabar dan majalah

Utusan Malaysia bertarikh 1 Julai 2011 melaporkan Perdana Menteri lancar projek ROL. YAB Datuk Seri Najib Tun Razak telah melancarkan projek ROL yang bermatlamat untuk memberi nafas baharu kepada Sungai Klang dan Gombak untuk menjadikannya bertenaga manakala tebingan sungainya mempunyai nilai ekonomi yang tinggi. Perdana Menteri berkata, projek itu yang merupakan projek permulaan di bawah Bidang Ekonomi Utama Negara GKL/KV, juga bermatlamat mengubah menjadikan sungai itu sebagai satu ikon laluan air, setara dengan sungai yang terdapat di bandaraya terkemuka di dunia. Inisiatif ini, yang dibahagikan kepada tiga komponen pembersihan sungai, pengindahan sungai serta pembangunan sungai tidak sahaja akan menyediakan pembangunan kepada ekonomi tempatan malah juga meningkatkan pendapatan. Kata beliau lagi, kerja-kerja pembersihan dan pengindahan akan turut dilaksanakan sejauh 10.7km di koridor Sungai Klang dan Gombak itu. Di segi sumbangannya kepada Pendapatan Kasar Negara (GNI), kata beliau projek itu dijangka menyumbang RM11.3 bilion sehingga 2020 atau RM1.4 bilion setahun.

2.2.2 Internet

Melalui laman sesawang www.water.gov.my, Ketua Pengarah(KP) JPS, Malaysia menyatakan Malaysia mempunyai beberapa sungai yang paling cantik di dunia. Terdapat kira-kira 150 sistem sungai di Semenanjung Malaysia dan 50 lagi sistem sungai di Sabah dan Sarawak. Kuala Lumpur merupakan bandar yang telah didirikan di pertemuan (kuala) Sungai Klang dengan Sungai Gombak. Melihat kepada keadaan Sungai Klang sekarang, ia agak tercemar dan tidak bersih jika mahu dibandingkan dengan sungai-sungai di negara maju yang lain. Ini disebabkan oleh masalah setinggan. Ini kerana menurut KP JPS, kehadiran setinggan di dalam rizab sungai memudaratkan sungai dengan pelbagai cara. Kawasan setinggan ini tidak disediakan dengan kumbahan dan kemudahan pelupusan sampah yang sesuai. Oleh sebab itu, kebanyakan kumbahan dan air endapan keladak yang dijana di dalam kawasan itu mengalir terus ke dalam sungai. Lembah Klang sebagai contoh, menurut kajian yang dijalankan oleh Kerajaan Negeri Selangor dan DBKL pada tahun 1997 dan 1998, dianggarkan penduduk setinggan yang terdapat di Lembah Kelang berjumlah kira-kira 300,000 orang dengan 130,000 tinggal di Wilayah Persekutuan dan 170,000 di Selangor. Daripada jumlah ini, dianggarkan antara 20,000 hingga 40,000 penduduk setinggan menduduki rizab sungai. Andaikan penggunaan purata sebanyak 150 liter/seorang sehari, jumlah air endapan keladak dan kumbahan yang dijana oleh setinggan yang disalurkan terus ke dalam Sungai Kelang dianggarkan 4.5 juta liter sehari. Perkara yang sama berlaku terhadap pengurusan sisa pepejal di dalam kawasan setinggan. Lazimnya, perkara ini amat tidak terurus dan sampah biasanya dilupuskan di kawasan buang sampah di tebing sungai dan akhir masuk ke dalam sungai. Masalah ini memerlukan lebih banyak usaha bagi memastikan pelaksanaan ROL berjaya.

Dalam memastikan projek ROL ini dilaksanakan, proses pembersihan sungai adalah langkah awal yang perlu dijalankan. Perkara ini disokong oleh KP JPS seperti mana yang dinyatakan dalam laman sesawang rasmi JPS. Langkah-

langkah kuratif yang termasuk pembersihan sungai secara fizikal dan menyediakan kerja rawatan kumbahan telah dilaksanakan dan akan terus dijalankan untuk memulihkan dan memelihara kualiti air sungai. Pada masa yang sama, kerja tebatan banjir juga dilaksanakan. Walau bagaimanapun, kadar pelaksanaan langkah-langkah sedemikian, yang ada kalanya tidak berkesudahan, selalunya ketinggalan di belakang kadar degradasi kualiti air sungai dan peningkatan dan takat kejadian banjir. Tambah beliau lagi, pendekatan penyertaan dan penglibatan semua pihak yang berkepentingan dalam keseluruhan kitaran projek/rancangan merupakan unsur penting untuk menjamin kejayaan dan kemapanan dalam jangka panjang. Perkongsian yang kuat dan pintar adalah penting untuk mencipta penyelesaian menang-menang, dengan masyarakat dan pihak berkepentingan yang lain menerima bahagian tanggungjawab masing-masing. Mekanisme pengurusan penyertaan sedemikian memerlukan masa untuk membina kempen kesedaran awam dan rancangan pendidikan yang sesuai yang perlu siap diatur lebih awal. NGO boleh memainkan peranan yang mustahak dan juga peranan pemudah dalam rancangan sedemikian.

Jika diimbaz satu ketika dahulu, sungai dikaitkan sebagai nadi kehidupan masyarakat terutama pada zaman awal pembukaan penempatan manusia. Malah, bandar purba dan sebahagian bandar moden hari ini tumbuh dan berkembang di sekitar muara-muara sungai di seluruh dunia. Misalnya, penempatan bandar pertama dunia iaitu Uruk, Erina dan Ur kira-kira 6,000 tahun lalu (4000 SM) di Mesopotamia dan Babylon dibina di lembangan sungai yang subur di Sungai Tigris dan Sungai Euphrates. Manakala banyak bandar-bandar utama di Malaysia hari ini berkembang di kuala-kuala sungai, misalnya Kuala Lumpur, Kuching, Kuantan dan Kuala Terengganu. Fakta itu membuktikan kepentingan sungai sudah menyerlah sejak ribuan tahun lalu sebagai sumber yang membekalkan air bagi keperluan harian, pertanian, dan sistem pengangkutan utama. Namun, kepentingan itu semakin dilupakan apabila sungai-sungai yang pernah menjadi nadi kehidupan manusia 'rosak' dan

semakin tenat. Perkara ini telah ditulis oleh Rohana Man di ruangan artikel di laman sesawang www.utusan.com.my.

2.2.3 Dokumen Kerajaan

Ekoran keadaan Sungai Klang dan Gombak yang agak kurang berkualiti, semua pihak perlu memainkan peranan dalam memastikan pelaksanaan ROL berjalan lancar dan mencapai objektifnya. Berdasarkan Pelan Struktur Kuala Lumpur 2020, bab dasar dan cadangan, Dasar EC3: DBKL Akan Membangun Dan Mempromosikan Pelancongan Sebagai Satu Sektor Ekonomi Yang Penting menerangkan cadangan jangka panjang untuk menjadikan Bandaraya Kuala Lumpur sebagai satu destinasi pelancongan yang menarik menjelang tahun 2020. Kuala Lumpur, seperti bandar raya utama yang lain, sektor pelancongan memainkan peranan yang penting untuk kehidupan ekonominya, menghasilkan pendapatan, pekerjaan dan mengembangkan peluang-peluang perniagaan. Industri pelancongan menghendaki berbagai-bagai jenis perkhidmatan dan kemudahan, menyediakan pekerjaan kepada pelbagai lapisan penduduk dan membantu untuk mempelbagaikan ekonomi Bandar Raya. Dengan ini, potensi sektor pelancongan mesti dibangunkan dan dipromosikan sebagai penjana ekonomi yang utama.

Initial Study Report 25 April 2012, River of Life Precinct 7 menyatakan prinsip perancangan precinct 7 berdasarkan kepada koordinasi untuk menarik lebih banyak peluang pelaburan dan ekonomi ke bandaraya Kuala Lumpur. Di dalamnya juga terkandung pelan yang menjurus ke arah transformasi dan pembangunan tanah di kawasan sungai. *Initial Study Report* ini juga telah mengenalpasti beberapa isu dan dikategorikan kepada isu-isu seperti rekabentuk *urban*, alam sekitar, lanskap arkitek, pengangkutan dan infrastruktur. Sebagai penyelesaian terhadap isu-isu yang dinyatakan, beberapa cadangan telah dikenalpasti seperti menaiktaraf Masjid Jamek dan kawasan sekitarnya menjadi lebih urban dan bertenaga. Selain itu, melalui kajian awal tersebut juga

mencadangkan agar bangunan seperti Bangunan Sultan Abdul Samad dan Pasar Seni dinaiktaraf dan diubahsuai tanpa mengubah bentuk asalnya supaya ia kelihatan antik tetapi komersial. Bagi menyelesaikan masalah berkaitan alam sekitar, pihak pengkaji di dalam laporan kajian awal telah mencadangkan supaya pelaksanaan ROL ini kelak dapat metingkatkan kualiti air sungai dan mengurangkan masalah banjir di sekitar Kuala Lumpur. Selaian itu, idea-idea yang diketengahkan bagi berkaitan lanskap arkitek adalah dengan pengaktifan semula pembinaan tebing-tebing sungai, menambahbaik dan menaiktaraf taman-taman utama di sekitar Kuala Lumpur. Bagi transformasi pengangkutan pula, pengkaji mencadangkan untuk membina laluan pejalan kaki di Leboh Pasar dan Jalan Petaling. Laporan kajian awal ini juga telah mencadangkan supaya menambah baik infrastruktur disekitar kawasan Sungai Klang dan Gombak.

2.2.4 Kertas Kajian

Dalam keghairahan manusia untuk mengaut keuntungan yang tinggi dari proses pembangunan ini, secara sengaja atau tidak telah menyebabkan kebersihan alam sekitar tergugat. Keadaan ini sebenarnya menggambarkan kurangnya kesedaran dan keperihatinan untuk menghargai alam sekitar. Tetapi sebaliknya mereka hanya mementingkan keselesaan hidup dan alpa pada hakikat sebenarnya, iaitu hubungan antara pembangunan ekonomi dengan perubahan persekitaran bersifat sangat kompleks (Tuan Pah Rokiah Syed Hussain & Hamidi Ismail, 2001).

Menurut Noorazuan Md Hashim, Sulong Muhamad, Kadaruddin Aiyub & Norhayati Yahya, 2001 pada umumnya, masyarakat bandar terdedah kepada bencana banjir bukan sahaja dari segi peningkatan kekerapan bencana berkenaan malahan peningkatan magnitud banjir mengikut masa. Ini boleh dikaitkan dengan peningkatan skala projek pembangunan di persisiran sungai yang mengakibatkan gangguan kepada ekosistem asal sungai seperti yang berlaku di Lembah Kelang. Berdasarkan laporan JPS, pembangunan

infrastruktur bandar di sepanjang Sungai Kelang telah dikenal pasti sebagai penyebab utama peningkatan kekerapan dan magnitud banjir kilat di Lembangan Sungai Kelang pada tahun 1999.

Menurut Nasir Nayan, 2009 pula berpendapat kesan pembangunan yang pesat di sesebuah kawasan akan meningkatkan taraf sosio ekonomi rakyat umumnya dan sekaligus membawa kesan terhadap persekitaran fizikal. Permasalahan persekitaran fizikal dikaitkan dengan pembangunan apabila adanya sebahagian besar projek pembangunan seperti perbandaran, perumahan dan perindustrian yang dilaksanakan tidak mengambil kira masalah alam sekitar yang mungkin timbul. Walau bagaimanapun pemahaman terhadap pertalian antara pembangunan ekonomi dengan perubahan persekitaran fizikal sangat kompleks.

Sebenarnya, kesan tindakan manusia terhadap alam sekitar telah direkodkan sejak abad ke-18 dan ke-19 lagi dan banyak kajian telah dilakukan bagi membuktikan pelaksana pembangunan yang tidak teliti dalam perancangan yang dibuat akan menimbulkan konflik dua hala iaitu pembangunan dan persekitaran fizikal. Nasir Nayan (2001) juga mendapati sebahagian besar pencemaran di Malaysia disebabkan oleh pembangunan ekonomi, pertambahan dan pertumbuhan penduduk serta perkembangan bandar yang pesat. Ia sering kali dirujuk sebagai kesan daripada perubahan gunatanah. Nasir Nayan (2001) turut membuktikan proses perbandaran di Lembah Klang telah mengubah sistem saliran semulajadi seperti sungai tercemar teruk dengan menunjukkan paras Keperluan Oksigen Biokimia (BOD), Nitrogen Ammonia (NH_3N), pepejal terampai (SS) dan logam berat yang tinggi di Sungai Klang.

Peredaran masa dan zaman telah banyak menyaksikan perubahan yang berlaku ke atas Sungai Melaka yang dahulu suatu ketika dulu, kini hampir menjadi sumber semulajadi yang semakin lumpuh dan mengalami kemerosotan persekitaran yang semakin kronik. Ekoran daripada itu, melalui pihak berkuasa Majlis Bandaraya Melaka Bersejarah (MBMBB) telah berusaha untuk mengembalikan sejarah kegemilangan Sungai Melaka sebagai pusat

pelancongan utama di negeri Melaka dan Malaysia amnya, setanding dengan kemajuan dan keindahan beberapa sungai utama di dunia yang terkenal sebagai destinasi pelancongan utama. Contohnya, Sungai Theme di London, United Kingdom (Zaini Sakawi, 2009). Projek ROL merupakan satu projek yang cuba diadaptasi daripada kejayaan projek Melaka River Cruise dan sungai-sungai lain di negara maju yang menjadi destinasi pelancongan utama.

Selain itu, satu kajian juga telah dijalankan berhubung Pengurusan Sungai Bagi Tujuan Pengangkutan (Kong, Kim Fong, 2004). Sistem pengangkutan jalan air pedalaman merupakan salah satu sistem pengangkutan yang digunakan secara meluas bagi tujuan pengangkutan komersial dan rekreasi khususnya di beberapa negara Eropah and Amerika Syarikat. Pembangunan jalan air pedalaman untuk tujuan pengangkutan memerlukan sistem pengurusan bagi tujuan pentadbiran dan pengawalan. Dalam konteks ini, badan berkuasa memainkan peranan utama dalam pelbagai aspek pengurusan.

Kertas kajian ini mengenalpasti beberapa masalah dalam sektor pengangkutan jalan air pedalaman (*Inland Waterway Transport*) di Malaysia, dan di peringkat ini, tiada badan berkuasa yang bertanggungjawab terhadap sektor ini. Masalah ini menjejaskan potensi jalan air pedalaman di Malaysia untuk dibangunkan bagi tujuan pengangkutan dan ia tidak berupaya bersaing dengan sistem pengangkutan yang lain.

Keadaan ini turut menyebabkan pertindihan kuasa yang menyebabkan pembaziran masa, tenaga kerja, modal serta menimbulkan konflik antara pelbagai pihak yang terlibat dalam penggunaan jalan air untuk pelbagai tujuan yang berlainan.

Dalam kajian ini, beberapa model pengurusan sektor pengangkutan jalan air pedalaman khususnya model-model dari negara yang mempunyai sistem pengangkutan jalan air pedalaman yang pesat telah dikaji. Model model tersebut akan dikaji dari beberapa aspek seperti peranan dan bidang kuasa badan berkuasa, kaedah pengurusan serta polisi kerajaan.

Menurut Kajian Pembangunan Tanah Hutan dan Fenomena Banjir Kilat: Kes Sungai Lembing, Pahang (Noorazuan Md Hashim, Sulong Muhammad, 2011) banjir kilat yang berlaku dalam masa yang singkat (kurang daripada 6 jam) berupaya untuk meningkatkan paras air sungai secara mendadak. Bagaimanapun, kajian di Sungai Lembing yang terletak di kawasan tanah tinggi, lebih kurang 45 km dari pinggir pantai Pahang telah dipilih sebagai kawasan kajian.

Kajian ini cuba meneliti kesan perubahan guna tanah dan perubahan hidrologi di Lembangan Sg Kuantan bermula pada 1980 sehinggalah pada tahun 2002. Kajian ini mendapati penyahhutan kawasan tanah tinggi (khususnya pada tahun 1990-2000) telah mengubah entiti kitaran hidrologi lembangan dan juga mengubah aliran rendah sungai berkenaan.

2.2.5 Artikel Jurnal

Mengikut sumber Jurnal Masalah Sedimentasi dan Penyelesaiannya melalui Kaedah Pengurusan Persekitaran: Satu Kajian Kes di kawasan Sungai Chini, Pahang (Mohd EkhwanToriman, dan Mohd Khairul Amri Kamaruddin, 2008) telah mendapati bahawa semua sungai terutamanya yang dikaji iaitu Sungai Chini telah mengalami kemerosotan kualiti air sungai diakibatkan proses sedimentasi dan ketidakseimbangan pembangunan di kawasan sekitar sungai dan empangan. Hasil kajian mendapati sedimentasi yang tinggi berpunca daripada aktiviti guna tanah, kewujudan baraj di hilir Sungai Chini yang memerangkap sedimen, aliran songsang dari Sungai Pahang masuk ke Sungai Chini dan faktor hakisan tebing.

Masalah sedimen telah lama berlaku di persekitaran Lembangan Tasik Chini dan semakin serius sejak kebelakangan ini. Banyak kawasan hutan dipterokap yang mengelilingi lembangan Tasik Chini, kini menjadi hutan sekunder kerana telah dibalak. Ini mengakibatkan berlakunya degradasi tanah, gangguan kepada ciri fiziko-kimia tanah, proses luluhawa, hakisan tanah dan juga pelbagai lagi impak yang menyumbang kepada penambahan sedimen.

Selain itu, penyusutan isipadu air tasik yang serius pada musim kemarau telah menyumbang kepada endapan sedimen dan menyebabkan kadar aliran sedimen semakin meningkat terutamanya semasa musim hujan. Kesemua aliran sedimen akan mengalir masuk ke dalam tasik dan menuju ke Sungai Chini, iaitu satu-satunya aliran keluar Tasik Chini ke Sungai Pahang.

Pemendapan sedimen di dasar sungai menyebabkan Sungai Chini menjadi semakin cetek dan tohor. Antara tahun 1995 hingga 1996, sebuah baraj bertujuan mengawal aras air bagi kemudahan navigasi bot di sepanjang Sungai Chini dan Tasik Chini telah dibina (Mushrifah & Ahmad Abas Kutty 2005). Baraj ini berjaya mengatasi masalah keketekan yang berlaku di sungai dan Tasik Chini seterusnya memudahkan pergerakan bot pelancongan (Sulong Mohamad & Mohd Ekhwan 2006).

Namun begitu, ia tidak mempunyai struktur yang berfungsi untuk mengangkut keluar sedimen yang akhirnya memerangkap dan menghalang sedimen untuk terus keluar ke Sungai Pahang. Selain itu, peningkatan aliran sedimen di Sungai Chini juga disebabkan oleh faktor aktiviti perlombongan yang terletak di sebelah utara dan timur Hutan Simpan Chini. Seterusnya, fenomena banjir yang berlaku pada setiap kali Monsun Timur Laut juga telah menyebabkan berlakunya aliran songsang (*back flow*) di Sungai Chini yang menyebabkan pengangkutan sedimen masuk dari Sungai Pahang ke Sungai Chini.

Artikel ini akan membincang dan mengenalpasti secara saintifik jumlah penghasilan sedimen, punca dan seterusnya cadangan penyelesaian terhadap masalah konsentrasi pemendapan sedimen yang serius. Simulasi pemodelan yang akan dijalankan di dalam kajian ini adalah penting bagi melihat kesan terhadap bentuk keratan rentas sungai dan sistem hidrologi sungai.

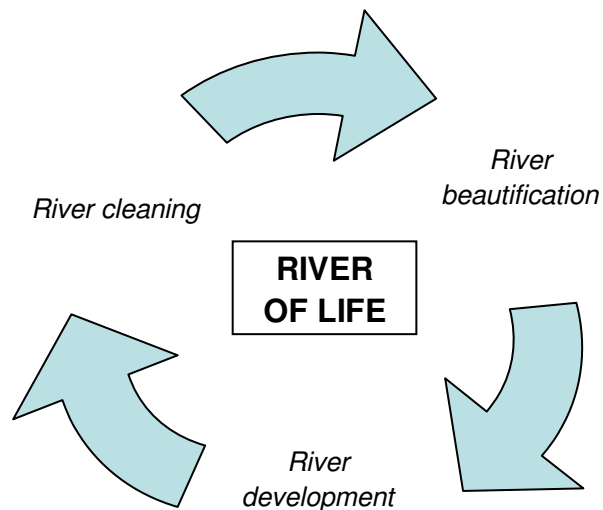
BAB TIGA : KAJIAN KES

3.1 PENGENALAN

Bab ini akan menerangkan sedikit sebanyak latar belakang tempat kajian. Selain daripada itu, tajuk kajian iaitu Kajian Persepsi Masyarakat Terhadap Pelaksanaan Projek ROL Di Presint 7 (Kawasan Masjid Jamek), Kuala Lumpur juga akan diterangkan secara lebih terperinci.

3.2 LATAR BELAKANG

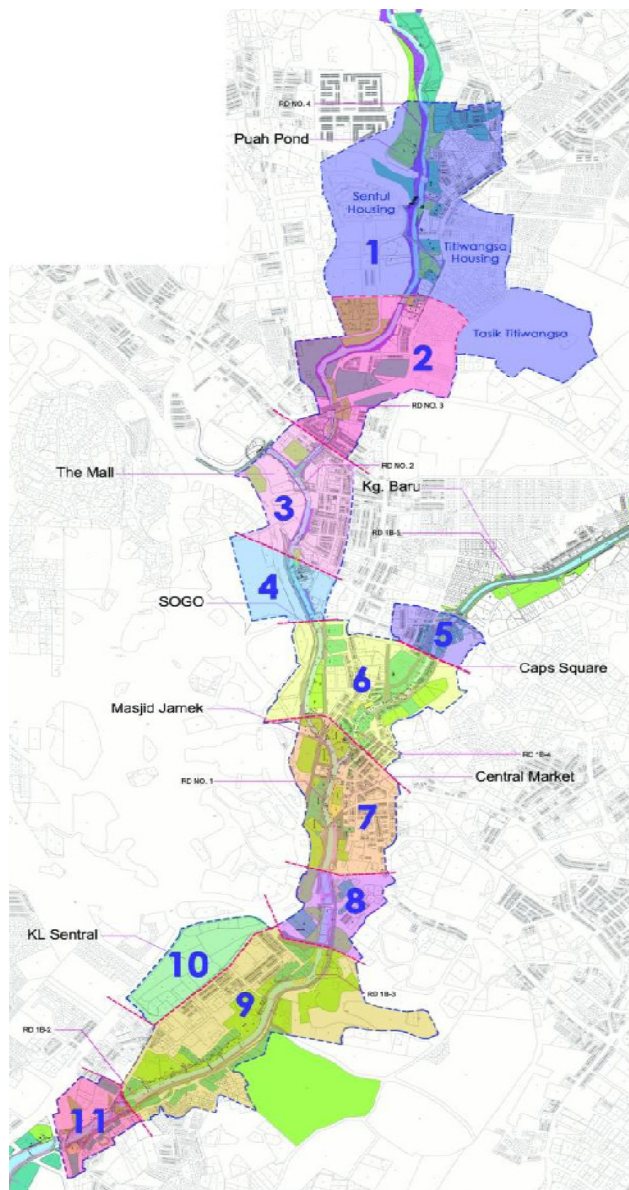
Projek Sungai Nadi Kehidupan atau ROL adalah salah satu Projek Permulaan (*Entry Point Project* – EPP) di bawah Bidang Ekonomi Utama Negara (NKEA) GKL. Projek ini adalah di bawah seliaan DBKL sebagai agensi peneraju utama. ROL melibatkan tiga komponen utama iaitu pembersihan sungai, pengindahan sungai dan pembangunan tanah di sekitar sungai.

Rajah 3.1 : Komponen *River of Life* (ROL)

Pada masa ini, hanya projek-projek yang terdapat dalam komponen Pembersihan Sungai (*River Cleaning*) telah dimulakan pada tahun 2011. Komponen seterusnya iaitu Pengindahan Sungai (*River Beautification*) dan Pembangunan Sungai (*River Development*) hanya dapat dimulakan apabila projek-projek di bawah komponen *River Cleaning* telah selesai dilaksanakan. Secara amnya, keseluruhan projek ROL dijangka siap pada tahun 2020.

Namun begitu, projek untuk komponen *River Beautification* telah dimulakan bagi kawasan Presint 7, *District 4* iaitu kawasan di sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur di titik pertemuan antara Sungai Klang dan Sungai Gombak. Pengindahan ini menekankan aspek warisan iaitu mewujudkan jejak warisan(*heritage trail*). Sehubungan itu, responden untuk kajian telah diambil di sekitar kawasan ini.

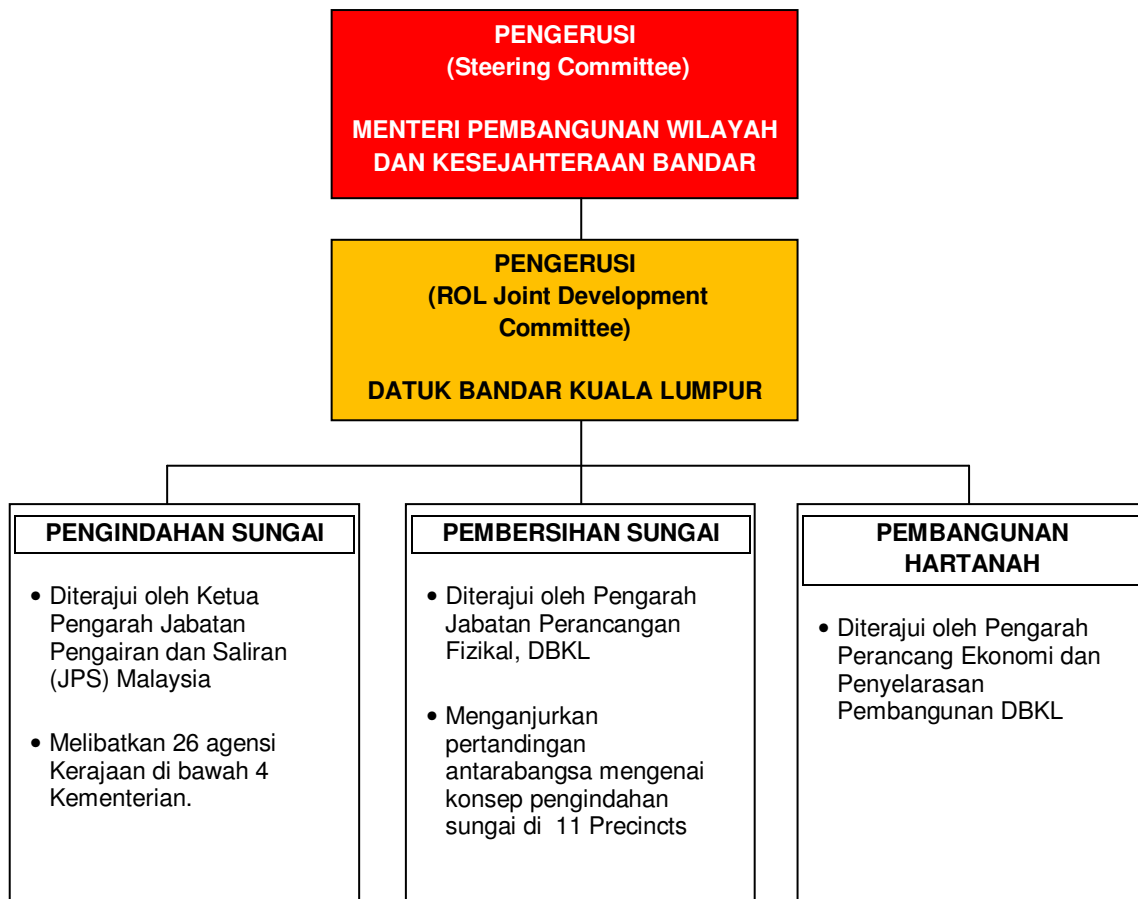
Precinct	Lokasi
1	Titiwangsa
2	Pekeliling
3	PWTC
4	Sime Darby Loop
5	Dang Wangi
6	Raja Laut
7	Masjid Jamek
8	KL Railway Station
9	Brickfields
10	KL Sentral
11	Seputeh

Rajah 3.2 : Pembahagian Presint untuk *River Beautification*. Presint 7 adalah di sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur

3.3 TAHAP PEMBANGUNAN PROJEK

DBKL adalah agensi peneraju utama untuk projek ROL secara keseluruhan. Namun begitu JPS adalah agensi pelaksana utama bagi komponen Pembersihan Sungai. Manakala untuk komponen-komponen lain iaitu

Pengindahan Sungai dan Pembangunan Hartanah di kawasan sekitar sungai diterajui dan dilaksanakan sepenuhnya oleh DBKL.

Rajah 3.3 : Jawatankuasa ROL

3.3.1 Pembersihan (*River Cleaning*)

Bagi Projek Pembersihan Sungai, JPS telah diberi mandat untuk melaksanakan komponen pembersihan sungai dengan meningkatkan kualiti air Sungai Klang dari Kelas III – V (tidak sesuai untuk sentuhan pada anggota badan) kepada Kelas II B (sesuai untuk sentuhan pada anggota badan) menjelang tahun 2020. Kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM 500 juta

untuk JPS melaksanakan 14 buah pakej di bawah projek tersebut. Bagi fasa pertama, projek-projek berkenaan telah dilaksanakan pada suku keempat tahun 2011 dan dijangka siap pada tahun 2013.

Sepanjang 101.1km lembangan Sungai Klang telah dikenal pasti untuk dibersihkan. Lembangan ini melibatkan beberapa majlis perbandaran iaitu Majlis Perbandaran Selayang (MPS), Majlis Perbandaran Ampang Jaya (MPAJ) dan DBKL di mana pelaksanaannya juga melibatkan kerjasama dari 26 agensi dan jabatan kerajaan dari empat Kementerian (Kementerian Wilayah Persekutuan dan Kesejahteraan Bandar, Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar, Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau Dan Air dan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan), dua Negeri (Selangor dan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur) dalam melaksanakan 12 inisiatif utama yang telah dikenal pasti melalui makmal GKL/KV.

Antara inisiatif yang telah dikenalpasti di bawah komponen ini adalah seperti menaiktaraf perangkap sampah-sarap yang sedia ada, memasang perangkap sampah di kawasan pasar-pasar basah untuk mengurangkan pencemaran air dan memerangkap sampah.

3.3.2 Pengindahan Sungai (*River Beautification*)

Sebagai nilai tambah untuk berdaya maju, sepanjang 10.7 km yang melibatkan koridor Sungai Gombak dan Sungai Klang akan diindahkan. Antara kawasan-kawasan signifikan yang terlibat dalam kerja-kerja pengindahan ini termasuklah Dataran Merdeka, Bangunan Sultan Abdul Samad dan Masjid Jamek. Pada masa ini, hanya kawasan sekitar Masjid Jamek ini sahaja yang turut dikenali sebagai Presint 7 telah mula dilaksanakan bagi Fasa 1 projek Pengindahan Sungai.

3.3.3 Pembangunan Tanah (*Land Development*)

Dengan pelaksanaan kerja pengindahan tersebut, maka ianya akan memberi suntikan terhadap pertumbuhan dari segi pelaburan ekonomi dikawasan sekitar untuk terus berkembang pesat dalam jangka masa yang singkat. Sebagai pemacu terhadap pertumbuhan pembangunan di lembangan sungai tersebut, tanah-tanah Kerajaan yang berpotensi membangun akan dikenal pasti untuk dibangun oleh sektor swasta menerusi persaingan tender terbuka. Pembangunan tanah di sekitar kawasan sungai ini seterusnya akan membuka peluang-peluang perniagaan dan menjana ekonomi setempat.

3.3.4 Objektif ROL

Rajah 3.4 : Gambaran perspektif projek ROL secara keseluruhan

Dalam pelaksanaan ROL, Sungai Klang boleh dianggap sebagai aset penting dalam pembangunan ketamadunan zaman dahulu dan juga merupakan aset semula jadi yang boleh dikira sebagai paling kurang dimanfaatkan. Sungai Klang yang mengalir di tengah-tengah bandaraya Kuala Lumpur mempunyai segala ciri untuk menjadi tepian air yang segar dan penuh dengan pelbagai aktiviti kehidupan. Kepentingan unsur sejarah, pusat budaya dan lokasinya dalam lingkungan pusat bandar mempunyai potensi ekonomi dan daya boleh huni yang begitu besar sekali untuk direalisasikan.

Malah, pertemuan Sungai Klang dan Sungai Gombak merupakan tempat bersejarah kerana di sinilah tempat lahirnya bandaraya Kuala Lumpur. Di samping itu, terdapat sebilangan besar bangunan dan lokasi bersejarah utama bandaraya seperti Dataran Merdeka, Bangunan Sultan Abdul Samad, Pasar Seni, Kawasan Chinatown-Jalan Petaling, dan juga Masjid Jamek Kuala Lumpur yang merupakan antara masjid yang tertua di Kuala Lumpur. Di sini juga terdapat pertemuan antara peninggalan warisan sejarah dengan bangunan-bangunan pencakar langit yang moden.

Justeru itu, projek ROL ini telah dirancang untuk merealisasikan 8 objektif seperti berikut:

- i. Mentransformasikan sungai daripada penghalang (*barrier*) kepada penghubung (*connector*);
- ii. Mewujudkan identiti baru sungai;
- iii. Meningkatkan nilai ekonomi sungai dan sekitarnya;
- iv. Membangunkan semula ekologi sungai;
- v. Menghidupkan aktiviti sosial dan warisan di sepanjang sungai;
- vi. Mengindahkan sungai;
- vii. Mempromosi nodus-nodus transit di sekitar sungai; dan
- viii. Meningkatkan tahap kesedaran masyarakat mengenai kepentingan menjaga alam sekitar.

3.4 LATAR BELAKANG ISU

Dalam menjadikan Malaysia setanding dengan bandaraya maju yang lain, pelaksanaan projek ini telah dirangka dengan teliti untuk memberikan impak yang positif kepada ekonomi Negara di samping mendatangkan faedah kepada penduduk setempat melalui pemuliharaan sungai, pengindahan alam sekitarnya dan juga pembangunan hartanah.

Contoh terbaik projek pemuliharaan sungai yang berjaya antaranya adalah sungai CheongGyeCheon di pusat bandaraya Seoul di mana projek ini telah berjaya mentransformasikan sebuah sungai yang tercemar dan kotor di pusat Bandar, menjadi sebuah sungai contoh yang dilengkapi dengan laluan pejalan kaki yang indah, beberapa jambatan penghubung dan air pancut untuk dinikmati warga kota.

Dengan pelaksanaan projek ini, Seoul telah mencatatkan 18 juta ketibaan pelancong untuk mengunjungi sungai yang telah dipulihara ini pada tahun 2008 sahaja. Setakat ini, projek yang terkenal ini telah menelan belanja USD470 juta. Namun, nisbah faedah-kos projek adalah sebanyak 1.85 kali ganda, dan projek ini telah berjaya mewujudkan sebanyak 10,700 peluang pekerjaan di Seoul.

Oleh itu, masyarakat juga berharap dengan sejumlah peruntukan sebanyak RM4 billion, kejayaan yang setimpal ataupun lebih boleh dicapai setimpal dengan perbelanjaan yang telah dikeluarkan. Namun begitu, dalam memastikan kejayaan projek ini, masyarakat awam secara tidak langsung memainkan peranan yang penting memandangkan ia melibatkan kesedaran masyarakat yang perlu dipupuk sejak dari awal lagi terutamanya berkaitan kesedaran untuk menjaga kebersihan sungai di sekitar Kuala Lumpur.

DBKL sebagai sebuah agensi yang telah diberikan mandat untuk menjadi salah satu perancang utama projek ROL ini iaitu komponen pengindahan sungai ataupun "*beautification*" dan juga pembangunan hartanah. Namun begitu, peranan DBKL adalah amat besar terutamanya dalam menanam kesedaran masyarakat mengenai kepentingan untuk menjaga alam sekitar terutamanya berkaitan dengan sungai.

Hakikatnya, kesan pencemaran sungai sudah diketahui masyarakat umum dan hangat diperkatakan di media-media konvensional mahu pun media sosial. Namun begitu, undang-undang yang ketat juga tidak akan membawa

kesan sekiranya tiada anjakan paradigma warga kota direalisasikan. Sebelum ini, Kerajaan telah mengeluarkan perbelanjaan yang tinggi untuk membersihkan sungai namun sungai-sungai ini masih tercemar dengan tahap kualiti air yang semakin merosot berikutan daripada aktiviti-aktiviti ekonomi sepanjang sungai.

Jika dilihat dari segi kualiti air di sungai-sungai Negara ini, ianya adalah di antara Kelas 2 di bahagian hulu dan Kelas 4 dan Kelas 5 di bahagian sungai yang berada di pusat bandar. Adalah dianggarkan bahawa sekitar 170 ton sampah memasuki Sungai Klang setiap tahun, tetapi, hanya 25 ton sahaja yang berjaya dikutip semula. Di samping itu, bahan sisa kumbahan, sama ada yang belum atau sudah dirawat memasuki sungai setiap hari dan mengakibatkan kesan pencemaran sungai yang semakin serius.

Justeru itu, bagi mengetahui tahap kesedaran dan persepsi masyarakat mengenai pelaksanaan projek ROL ini, satu kajian telah dijalankan dengan mengambil kira faktor-faktor utama yang mempengaruhi pelaksanaan ROL seperti alam sekitar, ekonomi, infrastruktur, kemudahan awam/riadah dan juga kehidupan sosial masyarakat dan susunan keutamaan masyarakat dalam pelaksanaan projek ROL ini.

3.4.1 Matlamat dan objektif kajian:

Objektif umum kajian adalah bagi mengetahui persepsi masyarakat terhadap pelaksanaan projek “River of Life” (ROL), Greater KL di Persint 7.

3.4.2 Objektif khusus kajian:

- i. Mengukur tahap kesedaran rakyat terhadap pelaksanaan ROL;
- ii. Mengenalpasti persepsi rakyat terhadap pelaksanaan ROL kepada alam sekitar, ekonomi dan infrastruktur/pengangkutan; dan

- iii. Mengenalpasti elemen yang menjadi keutamaan masyarakat dalam pelaksanaan ROL.

3.4.3 Responden dan Limitasi Kajian

Seperti yang telah dijelaskan di atas, DBKL berperanan untuk meneraju dua daripada tiga komponen di dalam pelaksanaan projek ROL ini iaitu komponen pengindahan sungai dan juga komponen pembangunan hartanah dan JPS pula bertanggungjawab meneraju komponen pembersihan sungai. Bagi tajuk kajian yang telah ditetapkan, kawasan sekitar Masjid Jamek di Presint 7 telah dipilih sebagai tempat untuk melaksanakan soal-selidik dimana projek pengindahan sungai akan dilaksanakan oleh pihak DBKL. Di sebabkan pelaksanaan komponen pengindahan ini masih diperingkat awal dan masih dalam pelaksanaan, responden yang dipilih adalah secara spesifiknya merupakan *direct customer ROL* iaitu pengunjung tempatan dan juga peniaga di sekitar kawasan ini.

3.5 RUMUSAN

Kajian Persepsi Masyarakat : Pelaksanaan Projek ROL, GKL/KV telah dijalankan dengan mengambil kajian kes di sekitar kawasan Masjid Jamek. Memandangkan projek ini masih dalam pelaksanaan dan dijangka siap secara keseluruhannya pada tahun 2020, masih terdapat banyak kekangan yang harus diambilkira dan diatasi semasa dan selepas projek ini direalisasikan.

ROL bertujuan mengubah wajah sungai yang mengalir di tengah-tengah bandaraya Kuala Lumpur itu dengan melaksanakan kerja-kerja memulihkan sungai dan mencantikkan tebing sungai serta pembangunan koridor sungai. Namun begitu, hasrat murni ini perlu mendapat sokongan daripada masyarakat secara keseluruhan bagi memastikan kejayaan projek ini.

Masyarakat umumnya menyedari kepentingan sungai dalam kehidupan tetapi mengambil sikap tidak endah dan kurang mengambil tahu akan perkembangan yang berkaitan sungai. Sehubungan itu, pelaksanaan ROL adalah tepat pada masanya bagi memberi kesedaran dan memupuk sikap prihatin masyarakat terhadap sungai sebagai nadi kehidupan.

BAB EMPAT : ANALISA KAJIAN

4.1 PENGENALAN

Kajian ini adalah bertujuan bagi mengenalpasti persepsi masyarakat terhadap pelaksanaan ROL di Presint 7 iaitu kawasan sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur yang merupakan kawasan skop kajian. Responden kajian terdiri daripada golongan masyarakat yang menggunakan kawasan terbabit yang kebanyakannya terdiri daripada peniaga setempat, pekerja di kawasan sekitar, pelancong dan lain-lain pengguna. Sebanyak 100 borang soal selidik telah diedarkan kepada responden-responden yang terlibat, namun kami cuma memperolehi 92 maklumbalas daripadanya manakala selebihnya tidak dikembalikan (rujuk Jadual 4.1).

Statistik Responden Menjawab Soalan

	Jantina	Umur	Pekerjaan	Lokasi Kediaman	Kesedaran	Sumber Kesedaran Projek ROL
Sedar	92	92	92	92	92	51
Tidak Sedar	0	0	0	0	0	41

Jadual 4.1 – Statistik Responden

Melihat kepada statistik di atas, 51 responden menjawab penuh soalan yang dikemukakan dan ianya menunjukkan yang responden tersebut sedar akan kewujudan projek ROL di kawasan kajian. Manakala selebihnya seramai 41 responden tidak dapat menjawab sepenuhnya disebabkan kekangan di pihak mereka iaitu tidak sedar akan kewujudan projek ROL.

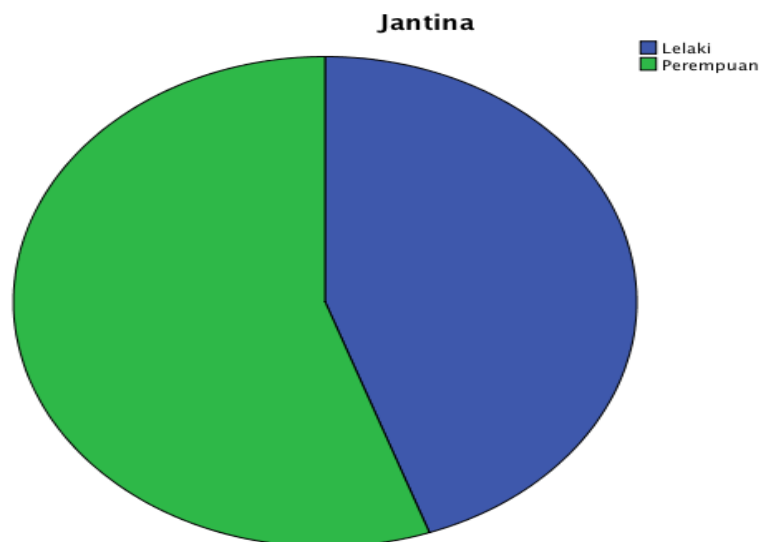
4.2 DEMOGRAFI RESPONDEN

4.2.1 Jantina

Jantina

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
Lelaki	41	44.6	44.6
Perempuan	51	55.4	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.2 : Responden Mengikut Jantina

Rajah 4.1 : Responden Mengikut Jantina

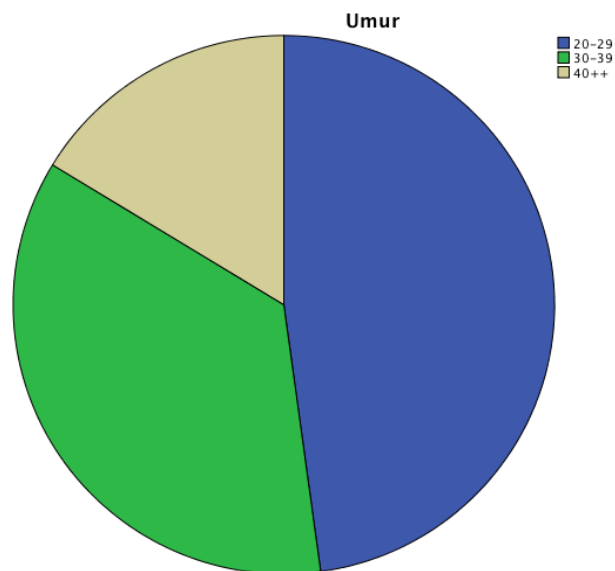
Jadual 4.2 dan Rajah 4.1 menunjukkan sampel responden yang menjawab soal selidik berhubung kajian ini adalah terdiri daripada 55.4% golongan perempuan dan selebihnya berjumlah 44.6% adalah golongan lelaki. Sampel yang diambil secara rawak di kawasan kajian ini boleh dikatakan agak seimbang tanpa prejudis kepada mana-mana gender.

4.2.2 Umur

Umur

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
20-29	44	47.8	47.8
30-39	33	35.9	83.7
40	15	16.3	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.3 : Responden Mengikut Umur

Rajah 4.2 : Responden Mengikut Umur

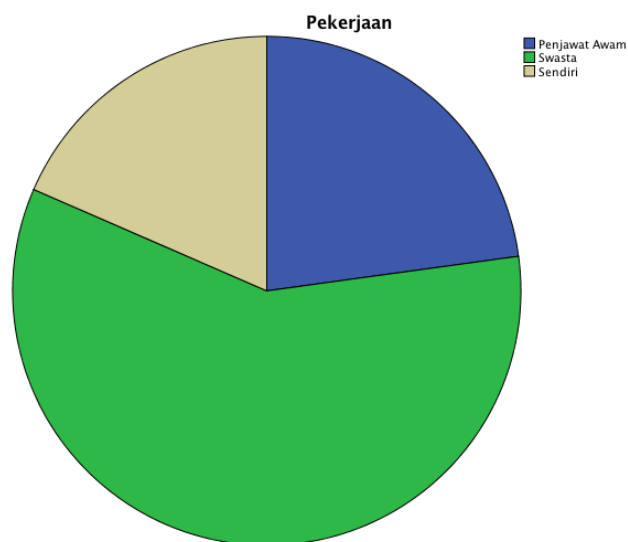
Jadual 4.3 dan Rajah 4.2 di atas menggambarkan taburan peringkat umur bagi sampel responden yang terlibat dalam kajian ini. Bagi peringkat umur di lingkungan 20-29 tahun merupakan sampel responden yang paling ramai terlibat dengan peratusan 47.8% atau 44 responden dan ianya diikuti oleh peringkat umur 30 – 39 tahun seramai 33 orang atau 35.9% dan selebihnya adalah bagi peringkat umur 40 tahun dan ke atas mencapai sasaran 15 orang ataupun 16.3% daripada keseluruhan responden terlibat.

4.2.3 Pekerjaan

Pekerjaan

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
Penjawat Awam	21	22.8	22.8
Swasta	54	58.7	81.5
Sendiri	17	18.5	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.4 : Responden Mengikut Sektor Pekerjaan

Rajah 4.3 : Responden Mengikut Sektor Pekerjaan

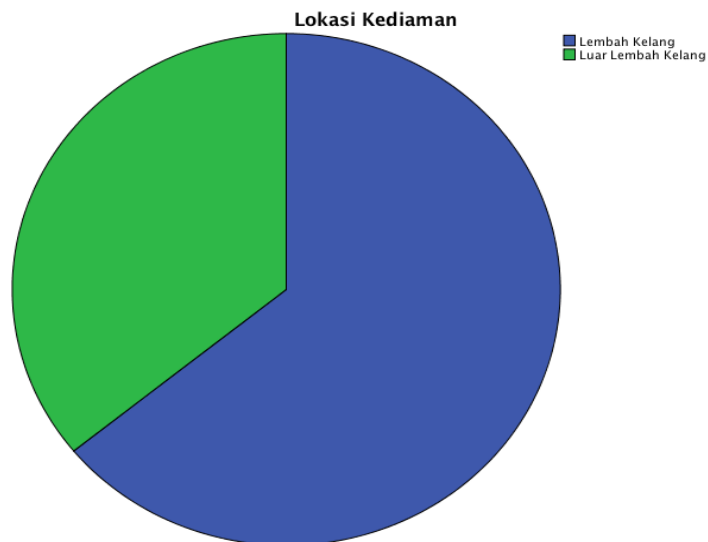
Melalui sampel yang terlibat seramai 92 orang, kawasan sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur yang menjadi kawasan skop kajian mencatatkan peratusan tinggi bagi golongan sektor swasta dari aspek pekerjaan dan ianya mencatatkan peratusan pada 58.7% ataupun 54 orang. Penjawat awam seramai 21 orang dengan kadar peratus 22.8% mengekori sektor swasta dan selebihnya seramai 17 orang ataupun 18.5% adalah golongan yang berkerja sendiri (rujuk Jadual 4 dan Rajah 3).

4.2.4 Lokasi Kediaman

Lokasi Kediaman

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
Lembah Kelang	59	64.1	64.1
Luar Lembah Kelang	33	35.9	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.5 : Responden Mengikut Lokasi Kediaman

Rajah 4.4 : Responden Mengikut Lokasi Kediaman

Seramai 59 responden ataupun 64.1% yang terlibat dan merupakan pengguna di kawasan sekitar Masjid Jamek, Kuala Lumpur adalah merupakan golongan masyarakat yang menghuni di Lembah Klang berbanding 33 orang ataupun 35.9% yang menetap di luar Lembah Klang.

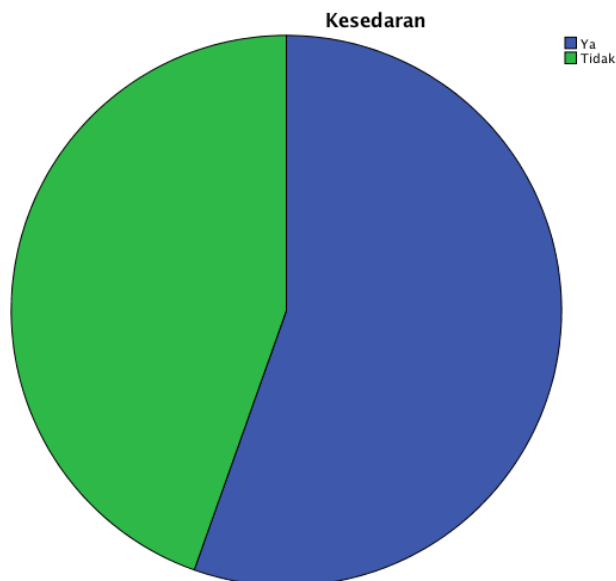
4.3 ANALISA DAN PERBINCANGAN DAPATAN

4.3.1 Kesedaran Terhadap Pelaksanaan ROL

Kesedaran

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
Ya	51	55.4	55.4
Tidak	41	44.6	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.6 : Tahap Kesedaran Responden

Rajah 4.5 : Tahap Kesedaran Terhadap Pelaksanaan ROL

Melalui kajian yang dilaksanakan terhadap sampel responden di kawasan kajian mendapati 55.4% ataupun 51 responden menyedari akan kewujudan projek pelaksanaan ROL di kawasan mereka. Manakala selebihnya seramai 41 responden ataupun 44.6% tidak langsung menyedari ataupun tahu akan projek ROL yang telahpun mula dilaksanakan. Ini boleh dikatakan hampir separuh daripada masyarakat setempat tidak sedar atau tahu akan pelaksanaan dalam memajukan kawasan mereka yang seterusnya boleh membawa manfaat di masa hadapan.

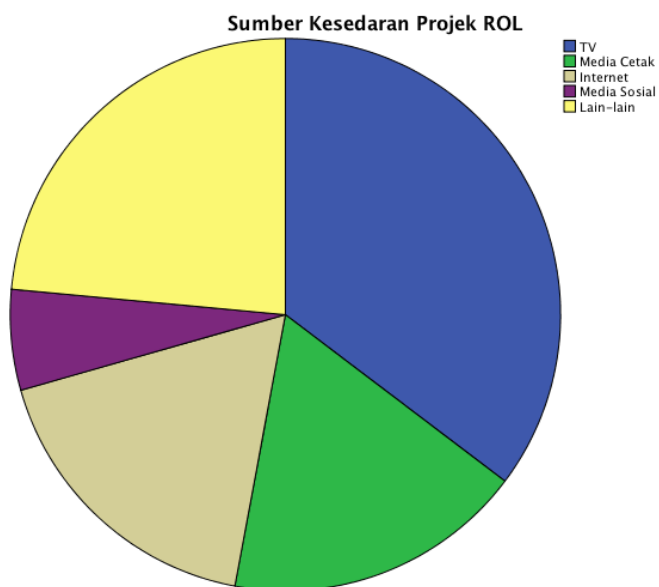
Di peringkat ini apa yang boleh ditambahbaik oleh pihak DBKL adalah usaha menggiatkan penglibatan mereka kepada golongan masyarakat agar kesedaran akan pelaksanaan projek berkenaan mendapat sambutan daripada masyarakat setempat. Dan dengan itu boleh memungkinkkan kejayaan pelaksanaan projek ini boleh dipercepatkan dan mencapai objektif dan sasaran pihak DBKL secara keseluruhannya iaitu *Greater KL/klang Valley*.

4.3.2 Sumber Kesedaran Pelaksanaan ROL

Sumber Kesedaran Projek ROL

		Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
Sedar	TV	18	19.6	35.3
	Media Cetak	9	9.8	52.9
	Internet	9	9.8	70.6
	Media Sosial	3	3.3	76.5
	Lain-lain	12	13.0	100.0
	Jumlah	51	55.4	
Tidak Sedar		41	44.6	
Jumlah		92	100.0	

Jadual 4.7 : Sumber Kesedaran Terhadap Pelaksanaan ROL

Rajah 4.6 : Sumber Kesedaran Terhadap Pelaksanaan ROL

Berkait dengan tahap kesedaran masyarakat setempat akan pelaksanaan projek ROL, kajian mendapati sumbangan televisyen terhadap kepekaan kepada pelaksanaan projek ini pada kadar 19.6% mengatasi sumber-sumber kesedaran lain yang dinyatakan. 18 responden daripada 51 responden yang sedar akan kewujudan projek ROL di kawasan kajian telah memilih televisyen sebagai media penyampai maklumat kepada mereka berbanding lain-lain sumber seramai 13 responden, media cetak dan internet dengan masing-masing 9 responden dan selebihnya media sosial seramai 3 orang.

Didapati peratusan responden yang memilih lain-lain sumber sebagai jawapan adalah agak tinggi. Fenomena ini mungkin memberi implikasi bahawa responden gagal untuk mengecam sumber sebenar kesedaran mereka terhadap projek ROL. Ini mungkin disebabkan kerana saluran-saluran promosi dan *engagement* sedia ada tidak begitu memberi impak kepada golongan sasaran. Justeru itu, dicadangkan agar pihak berkenaan merangka satu strategi promosi yang berimpak tinggi agar kesedaran rakyat berkenaan ROL dapat ditingkatkan dengan lebih signifikan; seperti program-program kerajaan lain yang mempunyai *visibility* yang tinggi, contohnya Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) dan Klinik 1Malaysia.

Menggiatkan lagi usaha ke arah penyampaian maklumat secara berkesan amatlah penting dalam merealisasikan matlamat DBKL yang ingin dicapai. Kekerapan mengadakan kempen dan aktiviti-aktiviti riadah di kawasan sasaran amatlah digalakkan selain menjadikan penggunaan media sosial yang lebih aktif dalam meningkatkan tahap kesedaran masyarakat dan penglibatan mereka dalam menjadikan objektif direalisasikan.

4.3.3 Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Alam Sekitar

Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Alam Sekitar

	N	Minimu m	Maksimu m	Purata	Std. Deviation	Perbezaan
Persekitaran Lebih Hijau	51	2	5	4.20	.722	.521
Tahap Kebersihan dan Kualiti Sungai	51	3	5	4.25	.659	.434
Kesedaran dan Semangat Cintakan Sungai	51	2	5	4.12	.840	.706
Jumlah Responden	51					

Jadual 4.8 : Impak Alam Sekitar

Statistik Kebolehpercayaan

Cronbach's Alpha	Perkara
.761	3

Jadual 4.9 : Statistik Kebolehpercayaan Impak Alam Sekitar

Kajian melalui kumpulan soalan 8 hingga 10 dalam soal selidik yang dilaksanakan berhubung impak pelaksanaan ROL terhadap alam sekitar mendapati statistik kebolehpercayaannya melalui SPSS (*reliability*

statistic – Cronbach's Alpha) adalah pada tahap 0.761 (rujuk Jadual 9). Ini menunjukkan pelaksanaan ROL boleh memberikan impak terhadap alam sekitar.

Melalui kajian yang dilaksanakan sepertimana yang tertera di Jadual 8 mendapati pelaksanaan ROL boleh membawa tahap kesedaran dan semangat cintakan sungai di kalangan orang awam ke arah peningkatan yang lebih tinggi berbanding menyediakan persekitaran yang lebih hijau dan juga peningkatan tahap kebersihan dan kualiti sungai di sekitar kota raya.

Ini menunjukkan orang awam khususnya warga kota percaya dengan pelaksanaan ROL dengan cara yang betul boleh membangkitkan kesedaran penjagaan sungai dengan lebih teliti dan baik di samping kesedaran yang tinggi terhadap persekitarannya agar ianya tampak sentiasa bersih dan selamat digunakan.

4.3.4 Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Ekonomi

Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Ekonomi

	N	Minimu m	Maksimu m	Purata	Std. Deviation	Perbezaa n
Menarik Lebih Ramai Pelancong	51	2	5	4.02	.905	.820
Peningkatan Nilai Hartanah	51	2	5	4.25	.717	.514
Pendapatan Peniaga	51	2	5	3.98	.812	.660
Jumlah Responden	51					

Jadual 4.10 : Impak Ekonomi

Statistik Kebolehpercayaan

Cronbach's Alpha	Perkara
.728	3

Jadual 4.11 : Statistik Kebolehpercayaan Impak Ekonomi

Kajian melalui kumpulan soalan 11 hingga 13 dalam soal selidik yang dilaksanakan berhubung impak pelaksanaan ROL terhadap ekonomi mendapati statistik kebolehpercayaannya melalui SPSS (*reliability statistic – Cronbach's Alpha*) adalah pada tahap 0.728 (rujuk Jadual 4.11). Ini menunjukkan pelaksanaan ROL boleh juga memberikan impak terhadap ekonomi.

Melalui kajian yang dilaksanakan sepertimana yang tertera di Jadual 10 mendapati pelaksanaan ROL mampu menarik kehadiran lebih ramai pelancong ke sungai yang telah dipulihara sebagai keutamaan berbanding dua impak yang lain iaitu peningkatan pendapatan peniaga setempat dan juga peningkatan nilai hartanah terbiar di sepanjang sungai yang dipulihara.

Kajian ini menjelaskan kelangsungan terhadap pelaksanaan ROL mampu membantu prospek pelancongan kesan daripada aktiviti pembersihan, keindahan dan pembangunan tanah di kawasan sasaran. Seterusnya pembangunan ekonomi setempat dapat dipertingkatkan hasil daripada pelbagai usaha dan aktiviti pelaksanaan ROL ini.

4.3.5 Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah

Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah

	N	Minimum	Maksimum	Purata	Std. Deviation	Perbezaan
Mengurangkan Kadar Kesesakan Lalu Lintas	51	2	5	3.61	1.002	1.003
Kemudahan Untuk Masyarakat Lebih Sihat dan Cergas	51	2	5	4.06	.810	.656
Kemudahan Rekreasi Yang Selesa dan Teratur	51	3	5	4.12	.765	.586
Jumlah Responden	51					

Jadual 4.12 : Impak Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah

Statistik Kebolehpercayaan

Cronbach's Alpha	Perkara
.794	3

Jadual 4.13 : Statistik Kebolehpercayaan Impak Infrastruktur, Kemudahan Awam/Riadah

Kajian melalui kumpulan soalan 14 hingga 16 dalam soal selidik yang dilaksanakan berhubung impak pelaksanaan ROL terhadap infrastruktur, kemudahan awam/riadah mendapati statistik kebolehpercayaannya melalui SPSS (*reliability statistic – Cronbach's Alpha*) adalah pada tahap 0.794 (rujuk Jadual 11). Ini menunjukkan

pelaksanaan ROL boleh memberikan impak terhadap infrastruktur dan kemudahan awam/riadah.

Melalui kajian yang dilaksanakan sepertimana yang tertera di Jadual 10 mendapati pengurangan kesesakan lalulintas di sekitar kotaraya dengan penggunaan pengangkutan awam yang disediakan boleh dicapai dengan baik dan menjadi keutamaan hasil daripada pelaksanaan ROL ini. Ianya mengatasi perkara kemudahan pejalan kaki dan berbasikal yang disediakan yang boleh melahirkan masyarakat yang lebih sihat dan cergas dan juga kemudahan rekreasi dan riadah yang lebih selesa dan teratur.

Ini menunjukkan orang awam khususnya warga kota percaya dengan pelaksanaan ROL dengan cara yang betul boleh mendorong ke arah penambahbaikan infrastruktur dan kemudahan awam di sekitar kota raya yang seterusnya dapat membantu ke arah kehidupan yang lebih selesa bagi mereka.

4.3.6 Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Kehidupan Sosial Masyarakat

Impak Pelaksanaan ROL Terhadap Kehidupan Sosial Masyarakat

	N	Minimu m	Maksimu m	Purata	Std. Deviation	Perbeza an
Peningkatan Interaksi Sosial Masyarakat	51	2	5	4.00	.721	.520
Meningkatkan Tahap Keselamatan Pengunjung	51	2	5	3.98	.787	.620
Meningkatkan Kesedaran Tentang Kepentingan Sungai	51	3	5	4.14	.664	.441
Jumlah Responden	51					

Jadual 4.14 : Impak Kehidupan Sosial Masyarakat

Statistik Kebolehpercayaan

Cronbach's Alpha	Perkara
.783	3

Jadual 4.15 : Statistik Kebolehpercayaan Impak Kehidupan Sosial Masyarakat

Kajian melalui kumpulan soalan 17 hingga 19 dalam soal selidik yang dilaksanakan berhubung impak pelaksanaan ROL terhadap kehidupan sosial masyarakat mendapati statistik kebolehpercayaannya melalui SPSS (*reliability statistic – Cronbach's Alpha*) adalah pada tahap 0.783 (rujuk Jadual 13). Ini menunjukkan pelaksanaan ROL turut boleh memberikan impak terhadap kehidupan sosial masyarakat.

Melalui kajian yang dilaksanakan sepertimana yang tertera di Jadual 4.14 mendapati pelaksanaan ROL boleh meningkatkan tahap keselamatan pengunjung dengan kepelbagaian aktiviti di sungai berbanding peningkatan interaksi sosial masyarakat setempat dan juga peningkatan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan dan fungsi sungai itu sendiri.

Ini menunjukkan orang awam khususnya warga kota percaya dengan pelaksanaan ROL dengan cara yang betul boleh membantu peningkatan daripada segi aspek keselamatan yang sememangnya menjadi perkara penting dalam aspek kehidupan sosial masyarakat yang seterusnya dapat membantu ke arah pembangunan dan kemajuan masyarakat setempat.

4.3.7 Keutamaan Dalam Pelaksanaan ROL

Keutamaan Dalam Pelaksanaan ROL

	Persekitaran Yang Bersih, Cantik dan Menarik	Peningkatan Ekonomi	Kemudahan Infrastruktur, Kemudahan Awam dan Riadah	Kehidupan Sosial Masyarakat
Sedar	92	92	92	92
Tidak Sedar	0	0	0	0
Kekerapan	1	3	2	4

Jadual 4.16 : Keutamaan Pelaksanaan ROL

Melalui kajian yang dilaksanakan mendapati kewujudan persekitaran yang bersih, cantik dan menarik adalah menjadi keutamaan dengan harapan yang tinggi di kalangan masyarakat setempat dalam pelaksanaan ROL ini. Perkara ini diikuti dengan penyediaan kemudahan infrastruktur, kemudahan awam dan riadah di sepanjang sungai di samping peningkatan ekonomi sebagai keutamaan berikutnya. Kehidupan sosial masyarakat menjadi agenda yang paling kurang mendapat keutamaan dalam pengharapan masyarakat setempat terhadap pelaksanaan ROL. Perincian kepada keutamaan yang menjadi pilihan responden adalah seperti berikut:

4.3.7.1 Persekitaran Yang Bersih, Cantik Dan Menarik

Persekitaran Yang Bersih, Cantik dan Menarik

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
1	54	58.7	58.7
2	16	17.4	76.1
3	10	10.9	87.0
4	12	13.0	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.17 : Keutamaan Persekitaran Yang Bersih, Cantik Dan Menarik

Melalui soal selidik yang dijalankan mendapati kekerapan keutamaan yang diharapkan masyarakat setempat dalam pelaksanaan ROL ini adalah terhadap persekitaran yang bersih, cantik dan menarik. Jadual 4.17 jelas menunjukkan aspek persekitaran ini sering menjadi pilihan responden dalam skala keutamaan tertinggi pada tahap 58.7% berbanding 3 aspek keutamaan yang lain. Pilihan kedua, ketiga dan keempat dalam skala keutamaan adalah masing-masing pada tahap 17.4%, 10.9% dan 13%.

4.3.7.2 Peningkatan Ekonomi

Peningkatan Ekonomi

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
1	17	18.5	18.5
2	20	21.7	40.2
3	30	32.6	72.8
4	25	27.2	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.18 : Keutamaan Peningkatan Ekonomi

Kajian mendapati kekerapan keutamaan peningkatan ekonomi hasil daripada pelaksanaan ROL adalah berada pada tahap ketiga. Jadual 4.18 menunjukkan responden sering memilih faktor ekonomi ini sebagai pilihan ketiga pada tahap 32.6% (tertinggi) jika dibandingkan dengan aspek keutamaan yang lain. Pilihan sebagai faktor utama, kedua dan keempat dalam skala kepentingan adalah masing-masing pada tahap 18.5%, 21.7% dan 27.2%.

4.3.7.3 Kemudahan Infrastruktur, Kemudahan Awam Dan Riadah Di Sepanjang Sungai

Kemudahan Infrastruktur, Kemudahan Awam dan Riadah

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
1	14	15.2	15.2
2	47	51.1	66.3
3	24	26.1	92.4
4	7	7.6	100.0
Jumlah	92	100.0	

**Jadual 4.19 : Keutamaan Kemudahan Infrastruktur
Kemudahan Awam Dan Riadah**

Kajian yang dijalankan mendapati harapan bagi penambahbaikan kemudahan infrastruktur, kemudahan awam dan riadah hasil daripada pelaksanaan ROL menjadi kekerapan pilihan keutamaan yang kedua selepas persekitaran yang bersih, cantik dan menarik. Ini jelas ditunjukkan melalui Jadual 4.19 di atas di mana faktor kemudahan ini berada pada tahap 51.1%. Manakala pilihan responden bagi faktor ini sebagai pilihan utama, ketiga dan keempat dalam skala keutamaan adalah masing-masing pada tahap 15.2%, 26.1% dan 7.6%.

4.3.7.4 Kehidupan Sosial Masyarakat

Kehidupan Sosial Masyarakat

	Responden	Peratusan	Peratusan Terkumpul
1	7	7.6	7.6
2	9	9.8	17.4
3	28	30.4	47.8
4	48	52.2	100.0
Jumlah	92	100.0	

Jadual 4.20 : Keutamaan Kehidupan Sosial Masyarakat

Jadual di atas menunjukkan penambahbaikan kehidupan sosial masyarakat berada pada keutamaan yang paling rendah sebagai pilihan responden hasil daripada pelaksanaan ROL. Ini jelas terbukti melalui soal selidik yang dijalankan di mana faktor ini berada pada tahap 52.2% sebagai pilihan yang paling minima berbanding 3 aspek keutamaan yang lain. Ini juga menunjukkan kesan pelaksanaan ROL tidak memberi impak yang tinggi ke atas kehidupan sosial masyarakat pada pandangan responden yang terlibat. Pilihan sebagai keutamaan terpenting, kedua dan ketiga adalah masing masing pada tahap 7.6%, 9.8% dan 30.4%.

4.4 RUMUSAN

Penerimaan ke atas pelaksanaan sesuatu perkara yang baru memerlukan masa bagi penyesuaiannya dan penekanan dengan cara yang berpadanan perlu sering dilaksanakan bagi meningkatkan tahap kesedaran ke atas perkara tersebut. Begitu juga dengan kajian kami terhadap pelaksanaan ROL dalam kawasan kajian di mana hampir separuh daripada responden tidak menyedari akan kewujudan projek ROL tersebut yang merupakan salah satu daripada inisiatif di bawah *GKL/KV*. Walaupun pelbagai aktiviti telah dilaksanakan baik dari segi penggunaan media masa dan kaedah turun padang dalam meningkatkan kesedaran akan pelaksanaan ROL ini, nampaknya kesedaran akan projek ini masih lagi boleh dikatakan rendah.

Oleh yang demikian, kami mencadangkan agar pihak-pihak yang berkepentingan di dalam projek ROL ini dapat menggiatkan lagi usaha dan memperbaiki strategi promosi berkenaan ROL kepada masyarakat, kerana projek ROL ini adalah satu projek yang diyakini akan mengubah cara hidup, kegiatan ekonomi dan gaya berfikir masyarakat khususnya di Lembah Kelang.

Berhubung persepsi masyarakat terhadap pelaksanaan ROL, kami dapat membuat kesimpulan bahawa secara keseluruhannya persepsi masyarakat terhadap pelaksanaan projek ROL berada di tahap yang baik.

BAB LIMA : KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.1 PENGENALAN

Hasil dapatan dan kajian merupakan salah satu cara dalam membantu sesuatu program untuk bertambah baik demi perkhidmatan kepada rakyat. Dalam hasil dan dapatan tersebut pihak – pihak yang berkenaan boleh merangka satu sistem atau program yang jauh lebih baik untuk kepentingan bersama.

5.2 PENCAPAIAN MATLAMAT

Objektif pertama adalah untuk mengenalpasti pendapat warga Ibukota mengenai pelaksanaan projek ROL ini melalui kajian persepsi umum secara soal selidik dimana rata-rata berpandangan bahawa projek ini mampu dilaksanakan dan dapat memberi kesan positif kepada warga kota di Kuala Lumpur.

Objektif kedua adalah untuk memahami usaha-usaha Kerajaan dalam menambahbaik infrastruktur dan pembangunan di Sungai di Kuala Lumpur melalui Pelan GKL/KV di bawah inisiatif ETP dan melalui kajian ini, sebahagian masyarakat menyedari bahawa terdapat keperluan untuk menaik taraf persekitaran sungai Kelang dan meyakini bahawa ianya mampu dijalankan dengan baik.

Objektif ketiga adalah untuk memahami faktor-faktor yang dapat meningkatkan kualiti air sungai serta persekitaran sungai di Malaysia dan ini dapat dilihat melalui peningkatan kesedaran masyarakat dalam menjaga kebersihan sungai dalam usaha menyokong projek pembersihan sungai Klang sepanjang 101.1km yang terlibat dibawah projek ROL ini.

5.3 CADANGAN PENAMBAHBAIKAN

Beberapa cadangan telah dikenalpasti seperti di bawah:

5.3.1 Mewujudkan Konstruk Soalan yang lebih Relevan dan Sesuai

Konstruk soalan yang lebih relevan dan sesuai perlu bagi memastikan setiap soalan itu memenuhi objektif kajian yang dibentuk. Selain itu, soalan yang dibentuk perlu mempunyai nilai diskriminasi yang jelas supaya responden memahami maksud soalan dan mengurangkan kecenderungan responden untuk memilih pilihan yang tidak pasti. Hal ini akan secara tidak langsung akan mengurangkan kebolehpercayaan (*Reliability*) konstruk soalan yang dibentuk dan seterusnya menjejaskan hasil analisis kajian yang dijalankan.

5.3.2 Memilih Responden Yang Lebih Sesuai

Responden yang sesuai bermaksud individu yang mempunyai keupayaan dan kelayakan untuk memahami maksud umum kajian yang dijalankan. Responden yang sesuai dan layak mampu menjawab dengan baik soalan-soalan yang dikemukakan dan sekaligus membantu meningkatkan tahap kebolehpercayaan hasil kajian. Ia juga penting bagi memastikan bahawa hasil kajian tersebut relevan dan mampu membantu untuk tujuan rujukan dan kajian lanjut.

5.3.3 Meluaskan Taburan Aktiviti Pengedaran Soal Selidik

Taburan lokasi yang lebih luas dan pelbagai dapat meningkatkan variasi dari segi demografi responden yang menjawab soal selidik tersebut. Kepelbagaian latar belakang dan lokasi responden dapat meningkatkan kualiti dapatan yang diperoleh disamping meningkatkan kesahan maklumat tersebut. Dalam konteks kajian ini, taburan yang luas memainkan peranan kerana terdapat kemungkinan bahawa responden yang berada di lokaliti yang berbeza mempunyai pandangan dan

pengetahuan yang berbeza terhadap projek yang dijalankan. Responden yang berada di sekitar kawasan projek yang dijalankan mungkin mempunyai tahap kesedaran yang lebih tinggi berbanding responden yang berada di lokaliti sebaliknya.

5.3.4 Meningkatkan Jumlah Responden

Sudah menjadi kelaziman bahawa bilangan sampel yang tinggi akan meningkatkan lagi kesahan hasil dapatan yang diperoleh. Hal ini kerana jumlah sampel yang banyak dapat mengurangkan peratus ralat yang berlaku semasa kajian dijalankan dan dapat mengukuhkan hasil analisis yang diperoleh.

5.3.5 Menyediakan Penyelidik yang kompeten untuk mengedar dan menerangkan soal selidik kepada responden

Penyelidik yang kompeten dilihat mampu mempercepatkan proses pengumpulan data soal selidik dan memastikan maklumat yang diperoleh itu berkualiti dan menepati golongan sasaran dan memenuhi objektif kajian.

5.4 LIMITASI KAJIAN

Faktor utama yang dilihat menyekat kajian yang lebih relevan untuk modul ini dijalankan dapat disimpulkan kepada tiga faktor utama iaitu:

- i. Tempoh masa kajian yang terhad
- ii. Pelaksanaan yang masih di peringkat awal
- iii. Jumlah tenaga kerja yang terhad

5.4.1 Tempoh Masa Kajian Yang Terhad

Tempoh masa yang diberikan selama seminggu dilihat tidak mencukupi memandangkan terdapat keperluan untuk menyediakan borang soal selidik yang benar-benar berkualiti, mendapatkan jumlah responden yang tinggi dan meluaskan taburan kajian yang dijalankan. Selain itu, penyelidik juga memerlukan masa untuk menyediakan diri untuk memberikan penerangan yang baik kepada responden bagi membantu mereka untuk menjawab soal selidik yang diberi dengan berkesan.

5.4.2 Pelaksanaan Yang Masih Di Peringkat Awal

Pelaksanaan ROL yang masih di peringkat awal menyebabkan ramai responden tidak menyedari akan kewujudan projek ini. Jika dilihat secara fizikal, projek tersebut seolah-olah masih belum dijalankan kerana program pengindahan yang baru bermula hanya melibatkan sebahagian kawasan sahaja. Hal ini secara tidak langsung menjejaskan peluang untuk mendapatkan responden yang berkualiti, iaitu mereka yang mampu menjawab soal selidik yang disediakan dengan baik.

5.4.3 Jumlah Tenaga Kerja Yang Terhad dan Kompeten

Jumlah peserta yang terlibat dalam kajian ini adalah terhad dan tidak mencukupi untuk mendapatkan dapatan daripada responden dalam taburan lokaliti yang lebih luas dan bilangan sampel yang tinggi. Disamping bilangan yang terhad, keperluan untuk menyediakan peserta yang kompeten untuk memberikan penyampaian yang baik kepada responden juga menjadi halangan terhadap usaha untuk mendapatkan hasil kajian yang baik.

5.5 CADANGAN UNTUK KAJIAN LANJUTAN

Memandangkan kajian yang dijalankan ini lebih memfokuskan kepada tahap persepsi orang awam berkenaan pelaksanaan projek ini pada peringkat awal pelaksanaan projek ROL ini, adalah menjadi keperluan untuk membuat perbandingan kajian berkenaan tahap persepsi orang awam terhadap projek ini pada peringkat akhir pelaksanaannya. Kajian perbandingan terhadap persepsi masyarakat pada peringkat awal dan peringkat akhir pelaksanaan Projek ROL boleh dilaksanakan bagi melihat sama ada pembuktian secara fizikal memberi kesan kepada persepsi masyarakat dan juga melihat sama ada masyarakat mempunyai keyakinan atau tidak terhadap pelaksanaan projek ini.

5.6 KESIMPULAN

Kajian ini telah berjaya mencapai matlamat dan objektif yang diharapkan iaitu untuk melihat persepsi masyarakat terhadap pelaksanaan Projek ROL ini di Kuala Lumpur. Berdasarkan dapatan yang diperoleh, dapat disimpulkan bahawa sebahagian masyarakat menyedari kewujudan pelaksanaan projek ROL ini. Kerajaan mungkin perlu meningkatkan promosi, kempen kesedaran dan pelbagai aktiviti berbentuk kemasyarakatan dalam memperkenalkan projek ROL ini bagi mengikis sebarang prespektif negative dan ketidakyakinan rakyat terhadap projek ini disamping memperoleh sokongan dan keyakinan daripada mereka.

RUJUKAN

Laporan Draf Pelan Induk. (2011). "River of Life: Design and Technical Books".

Laporan Kajian Awal. (2011). "River of Life Precint 7".

Mohd Ekhwan Toriman, Mohd Khairul Amri Kamarudin, Mushrifah Hj Idris, Muhammad Barzani Gasim, dan Nor Rohaizah Jamil. (2008). Masalah sedimentasi dan penyelesaiannya melalui kaedah pengurusan persekitaran: satu kajian kes di Sungai Chini, Pahang 3 (3). p. 14. ISSN 1823-884x.

Kong Kim Fong. (2004). Pengurusan sistem sungai bagi tujuan pengangkutan. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.

Jurry Foo dan Harifah Mohd Noor. (2012). Respons masyarakat tempatan terhadap pelaksanaan sistem Tagal. Kota Konabalu: Universiti Malaysia Sabah.

Rosniza Aznie CR, Mohd Azlan Abdullah, Rozalini R, Rosmiza MZ, Abdul Rahim MN dan Mohd Fuad MJ. (2012). Potensi tarikan ekopelancongan rekreasi di Taman Rekreasi Air Panas (TRAP) Sungai Klah, Perak. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Abdul Hamid bin Hj. Mar Iman dan Nadila binti Hamidi. (2005). Implikasi pencemaran alam sekitar terhadap nilai harta tanah kediaman. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Yushaila Binti Jusoh. (2011). Persepsi Tenaga Pengajar Terhadap Pelaksanaan Pengajaran Di Pusat Giatmara, Johor . Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Prof. Dr Wan Mohamad Wan Abdul Kadir, Prof. Madya. Dr Mizan Hitam dan Noriah. Othman. (2001). Kajian mengenai persepsi masyarakat melayu terhadap penanaman landskap di bandaraya Shah Alam. Shah Alam: Universiti Teknologi MARA.
- Nasir Nayan, Mohmadisa Hashim, Mohd Hairy Ibrahim dan Mohamad Suhaily Yusri Che Ngah. (2009). Perubahan gunatanah dan tahap kualiti air sungai di bandaraya Ipoh, Perak. *Malaysian Journal of Environmental Management*.
- Noorazuan Md Hashim, Sulong Muhamad, Kadaruddin Aiyub dan Norhayati Yahya. (2011). Pembangunan Tanah Hutan Dan Fenomena Banjir Kilat: Kes Sungai Lembing, Pahang. Jurnal e-Bangi.
- Tuan Pah Rokiah Syed Hussain dan Hamidi Ismail. (2001). Pencemaran kualiti air sungai pasir di Sungai Petani, Kedah. Sintok: Universiti Utara Malaysia.

Laman web Utusan Malaysia. (2013). [Online]

<http://www.utusanmalaysia.com.my>.

Laman web Pemandu. (2013). [Online] <http://www.pemandu.gov.my>

Laman web Perbendaharaan Malaysia. (2013). [Online] <http://www.mof.gov.my>